

ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΣΜΟΝ ΕΓΧΟΛΠΙΟΝ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ και ΠΑΡΑΘΡΗΣΚΕΙΕΣ
ΚΡΙΤΙΚΗ - ΔΟΓΜΑ - ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΙΡΕΤΙΚΟΙ ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΑΙ

Τεύχος α'

Χρίστου Βασιλειάδη
Θεολόγου-Φιλολόγου
Καθηγητού

Για τη σχέση Αγίας Γραφής και Προτεσταντισμού δημιουργήθηκαν εντυπώσεις και δια δόθηκαν αντιλήψεις, που αποτελούν απλούς μύθους και ψεύδη. Έτσι όλως ακροθιγώς παρατηρούμε, ότι αποτελεί π.χ. μύθο η άποψη ότι ο Λούθηρος, ο γενάρχης του Προτεσταντισμού, διατύπωνε την διδασκαλία του βάσει του Ευαγγελίου. Ψεύδος, επομένως, και μάλιστα μεγαλύτερο είναι ο ισχυρισμός νεωτέρων και συγχρόνων μας προτεσταντικών κοινοτήτων, ότι δήθεν είναι και γι' αυτό ονομάζονται «Ευαγγελικοί», ή ο ισχυρισμός άλλων, εξ ίσου αιρετικών, ότι είναι και λέγονται σπουδαστές των Γραφών.

Για τη θέση της Αγίας Γραφής μέσα στο προτεσταντικό σύστημα η αλήθεια είναι ότι εξ αντιδράσεως προς την καθολική Εκκλησία, η οποία είχε παραμελήσει την μελέτη της Αγίας Γραφής, οι Προτεστάντες διατύπωσαν ιδιική τους διδασκαλία περί της φύσεως και του χαρακτήρος της Αγίας Γραφής. Είναι η διδασκαλία για τη «SOLA SCRIPTURA» (=Μόνη η Γραφή), η θεωρία δηλαδή ότι η Αγία Γραφή είναι η μόνη πηγή της «θείας Αποκαλύψεως» και επομένως η μόνη πηγή και κανών πίστεως. Παρατηρούμε ότι η θεωρία αυτή ανήχθη σε θεμελιώδη αρχή του Προτεσταντισμού, παράλληλη προς την ετέρα θεμελιώδη αρχή του περί της δικαιούσης πίστεως (SOLA FIDE).*

Όμως οι δύο αυτές αρχές είναι αντιφατικές: Ενώ ο Λούθηρος με την διδασκαλία του περί δικαιώσεως δέχεται ότι ο άνθρωπος μόνο εσωτερικώς και μάλιστα χωρίς την μεσολάβηση ουδενός εξωτερικού και ορατού μέσου, επικοινωνεί με τη θεία Χάρη και φωτίζεται, εξ ετέρου ο ίδιος Λούθηρος δέχεται την Αγία Γραφή σαν εξωτερικό όργανο της θείας Χάριτος, και έτσι ο Πατριάρχης του Προτεσταντισμού αμφιταλαντεύεται ανάμεσα στις δύο αρχές και πέπτει σε ασυνέπειες και αντιφάσεις. Εφ' όσον, λοιπόν, εφαρμόζει την υλικήν αρχήν της δικαιούσης πίστεως και για να είναι συνεπής θα έπρεπε να απορρίψει την Αγία Γραφή, αλλά και όλα ανεξαιρέτως τα μυστήρια-πράγμα που δεν κάνει και το κήρυγμα και την εξωτερική λατρεία. Στον Λούθηρο και στη σχέση των δύο αρχών, η αρχή SOLA SCRIPTURA αποδεικνύεται κατώτερη, διάκονος και θεραπευτής της αρχής SOLA FIDE. Πράγματι ο Λούθηρος θυσιάζει την SOLA SCRIPTURA, αφού κηρύσσει τον εαυτό του Κριτή της Γραφής όταν πρόκειται να υπερασπισθεί την προσφιλή του διδασκαλία για την δικαιούσα πίστη, την οποία δεν υπεστήριζε η Αγία Γραφή. Προκειμένου δηλαδή να εξασφαλίσει για τη διδασκαλία του την υποστήριξη της Γραφής έδειχνε προτίμηση σε ορισμένα μόνο βιβλία της Γραφής, που νόμιζε ότι τον υποστηρίζουν: **Έτσι από τα τέσσερα ευαγγέλια προτιμούσε το κατά Ιωάννη και από τις επιστολές των αποστόλων περιφρονούσε τις επιστολές του Πέτρου και Ιακώβου** επειδή ήσαν θεωρητικές, και τις ονόμαζε "ασθενικές" και "αχυρένιες" (ISTROHERNE). Ακόμη από την Καινή Διαθήκη δεν θεωρούσε αποστολικό σύγγραμμα την Αποκάλυψη,*** όχι απλώς και μόνον για λόγους κριτικής, αλλά για ορισμένα εδάφια της που ανέτρεπαν τη θεωρία του. Από της εποχής του Λούθηρου μέχρι σήμερα δεν άλλαξαν οι αντιφάσεις και ασυνέπειες και τα άλυτα προβλήματα για τους οπαδούς και πνευματικούς απογόνους του, όλων των ομολογιών και αποχρώσεων.**

*Ενώ η αρχή περί της δικαιούσης πίστεως αποτελεί την υλική αρχή PRINCIPIUM MATERIALE του Προτεσταντισμού, αναφερόμενη στην εσωτερική ουσία και το δόγμα του, η θεωρία της SOLA SCRIPTURA αποτελεί την τυπική αρχή (PRINCIPIUM FORMALE), αναφερόμενη μάλλον στην εξωτερική πλευρά του δηλαδή την εκκλησιαστική διοίκηση και τάξη. Η ονομασία των δύο αυτών αρχών και ο χαρακτηρισμός τους δεν είναι δικός μας. Εδόθη από τους ίδιους του Γερμανούς θεολόγους. Ιδέ: Χρυσάνθου επισκόπου. Ο χαρακτήρας του Προτεσταντισμού και η ιστορική αυτού εξέλιξις σελ. 39, μετάφρασις υπό Α.Κ.Π. εκ του ρωσικού, εν Κωνσταντινουπόλει 1903.

** Την επιστολή Ιακώβου αποστρεφόμενος, διότι αυτή λέγει ρητώς ότι «η πίστις άνευ έργων νεκρά εστίν» Ιακ. β 21). θέση που ανατρέπει τη θεωρία του Λουθήρου περί σωτηρίας με μόνη την πίστη άνευ έργων.

*** Συγκεκριμένα δεν του άρεσε το εδάφιο της Αποκάλυψης κβ 14: Μακάριοι οι ποιούντες τας εντολάς αυτού, ίνα έσται η εξουσία αυτών επί το ξύλον της ζωής" / δέ J.A MOEHLER, LA SYMPOLIQUE. τόμο 11. σελ. 63. μετάφρ. υπό F. LACHAT. PAR/S 1852.

Και σήμερα εμφανίζονται οι αιρετικοί κραδαίνοντας την Αγία Γραφή και δημιουργούν στους αδαείς την εντύπωση πως τάχα αντλούν απ' αυτήν τις διδασκαλίες τους, ότι δήθεν συμφωνούν με το λόγο του Θεού. Ας δούμε όμως πώς έχουν τα πράγματα στη σωστή τους θέση. Ο Θεός δεν έδωσε γενικά, αόριστα και αδιάκριτα την Αγία Γραφή στην ανθρωπότητα.

Την έδωσε συγκεκριμένα στην Εκκλησία του. Η Εκκλησία δηλαδή είναι ο φυσικός και νόμιμος φορέας της Αγίας Γραφής. Έτσι, το ίδιο βιβλίο, μέσα στην Εκκλησία ευρισκόμενο είναι θεόπνευστο και ιερό. Εκτός όμως της Εκκλησίας, γίνεται κοινό βιβλίο, σχετικό, ανθρώπινο και μόνον ανθρώπινο. Η Αγία Γραφή στα χέρια του αιρετικού του δημιουργεί άλυτα προβλήματα. Και όλ' αυτά επειδή ο αιρετικός δεν έχει δικαίωμα να κρατεί στα χέρια την Αγία Γραφή. **Η Αγία Γραφή στα χέρια του αιρετικού είναι όπως το ψάρι: στη θάλασσα είναι όλο ζωή. Στην ξηρά σπαρταρά και πεθαίνει. Είναι πάλιν σαν το φυτό. Στο χώμα αναθάλλει. Εκριζούμενο μαραίνεται και πεθαίνει Αυτό συμβαίνει στους αιρετικούς, επειδή η Γραφή των είναι κλεμμένη από την Εκκλησία.** Ο αιρετικός κλέβει από την Εκκλησία την Αγία Γραφή και τολμά να έρχεται με το κλοπιμαίο στο χέρι και να το εμφανίζει στους πιστούς. Γι' αυτό δεν μπορεί, όπως θα δούμε, να δικαιολογήσει την προέλευση και καταγωγή της Γραφής, την αληθινή της φύση και τον χαρακτήρα της.

Απομένει ακέραιο και άλυτο για τους Προτεστάντες το πρόβλημα της γνησιότητας της Γραφής. Και την μεν Παλαιά Διαθήκη δεν την συζητούμε, μολονότι και εκεί υπάρχουν άλυτα προβλήματα για τους αιρετικούς, διότι όπως θα ιδούμε παρακάτω, ο Κύριος απεδέχθη μεν τον Κανόνα της Π.Δ. όπως τον διетήρει η Συναγωγή, όμως εκύρωσε όχι τον Κανόνα της Συναγωγής του τρίτου και τέταρτου αιώνα μ.Χ. αλλά τον Κανόνα της Συναγωγής της εποχής του, πού όπως θα δούμε παρακάτω ήταν διαφορετικός από τον Κανόνα της Παλαιάς Διαθήκης που δέχονται σήμερα οι Προτεστάντες.

Όταν οι αιρετικοί μας πλησιάζουν με την Γραφή στο χέρι το πρώτο που έχουμε να κάνουμε είναι να τους ρωτήσουμε μερικά πράγματα που αποτελούν την αχίλλειον πτέρναν των αιρετικών και το άλυτο αίνιγμά τους. Τους ζητούμε να μας αποδείξουν ότι η Γραφή τους είναι έργο θεόπνευστο, έργο θεόπνευστων ανδρών.

Αλλ' επειδή ακριβώς αυτοί απορρίπτουν την Παράδοσιν, αδυνατούν χωρίς την χρησιμοποίησή της να αποδείξουν ότι π.χ. το κατά Ματθαίον είναι έργο του θεόπνευστου Ματθαίου, το κατά Ιωάννη, έργο του θεόπνευστου Ιωάννη και ούτω καθ' εξής. Επομένως δεν δύνανται να αποδείξουν ότι το βιβλίο που κρατούν ανά χείρας είναι όντως η Αγία Γραφή που δεν έχει ανάγκη ανθρωπίνων στηριγμάτων. Πας τις όθεν, δύναται να ερωτήσει τους αιρετικούς: "Ότι η Αγία Γραφή είναι θεόπνευστη και Λόγος Θεού το δέχομαι. Ποια όμως είναι η Αγία Γραφή;" Δηλαδή *δοθέντος βιβλίου τινός ως Γραφής αναγνωρίζω την θεοπνευστίαν του.* Δια να μου απόδειξης όμως, ότι το βιβλίο, το οποίον κρατείς ανά χείρας είναι η Αγία Γραφή και επομένως είναι θεόπνευστο, ανάγκη να αποδείξεις τις εξής προτάσεις.

Η Αγία Γραφή είναι θεόπνευστος. Το βιβλίο που κρατώ ανά χείρας είναι η Αγία Γραφή. Άρα Το βιβλίο που κρατώ είναι θεόπνευστο.

Ότι δηλαδή η Αγία Γραφή είναι θεόπνευστος το αποδέχομαι. οφείλεις όμως να αποδείξεις ποια είναι η Αγία Γραφή, να αποδείξεις την ελάχιστονα πρόταση.

Κατ' αυτόν τον τρόπον ο αιρετικός έρχεται εις λογικό αδιέξοδο, δεδομένου ότι δεν παραδέχεται κατά τις συζητήσεις ουδεμία άλλη πηγή αφ' ενός, αφ' ετέρου θεωρεί την Γραφή μη επιδεχομένη άλλου παράγοντος εκτός εαυτής, δίδοντός της όμως το κύρος της γνησιότητός της.

Και συγκεκριμένα: Κατά το παρελθόν υπήρξαν και κατά το παρόν υπάρχουν τινές οι οποίοι ισχυρίζονται, ότι το ως Γραφή Αγία φερόμενο βιβλίο δεν είναι η Αγία Γραφή. Αυτοί παραδέχονται ως Γραφή Αγία άλλα βιβλία, π.χ. το κατ' Αιγυπτίους Ευαγγέλιο, το Ευαγγέλιο της τελειώσεως, το κατ' Πέτρον Ευαγγέλιο, καθώς και άλλας Πράξεις εκτός του Βιβλίου των Πράξεων της Καινής Διαθήκης που παραδεχόμεθα, όπως τις Πράξεις Ιωάννου, Πράξεις Πέτρου κλπ, ή και Αποκαλύψεις ως την Αποκάλυψη Θωμά, Στεφάνου κλπ, είτε και εκολόβωσαν, άλλοι, την παραδεδεγμένη Γραφή.

Ερωτώμε λοιπόν: τι είναι εκείνο που θα μας αναγκάσει λογικά να μη παραδεχθούμε ως Γραφή τα ανωτέρω βιβλία και να παραδεχθούμε την Γραφή, την σήμερα ισχύουσα. Εις την ερώτησή μας ο αιρετικός νομίζει ότι ευρίσκει εύκολη την απάντηση, εάν πει ότι δεν αποδέχεται τα αναφερθέντα βιβλία ως Γραφήν δια τον λόγον ότι δεν περιέχονται εις τον Κανόνα, ήτοι εις την παραδεδεγμένην Συλλογήν των βιβλίων της Αγίας Γραφής.

Τώρα εισερχόμεθα εις την ουσίαν του θέματος, διότι αυτό ακριβώς συζητούμε, αυτό είναι το "ζητούμενον". Διατί δηλαδή ο πραγματικός, ο γνήσιος, ο αληθινός ο ανόθευτος, ο αυθεντικός, ο πλήρης Κανών της Αγίας Γραφής να είναι αυτός τον οποίον εγώ ή ο αιρετικός κρατούμε και να μη είναι ένας άλλος από τους πολλούς υπάρχοντας, δεδομένου ότι μόνον κατά την αρχαιότητα έχουν υπολογισθεί 131 Κανόνες της Αγίας Γραφής, έναςτος των οποίων περιείχε και διαφορετικά βιβλία; Διατί π.χ. ο αληθής Κανών να μην είναι ο Κανών του Μαρκιωνος ή του Λουθήρου; Ως γνωστόν ο Μαρκιων είχε συντάξει Κανόνα, συλλογή των βιβλίων της Αγίας Γραφής, εκ του οποίου απέρριπτε ολοτελώς μεν την Παλαιάν Διαθήκην, εκ δε της Καινής Διαθήκης άπαντα τα Ευαγγέλια πλην του κατ' Λουκάν, και εκ των επιστολών ανεγνώριζε μόνον τας του Παύλου.

Δεδομένου δε ότι τα ιερά βιβλία της Καινής Διαθήκης άλλοτε συνεγράφησαν και άλλοτε συγκατελέγησαν εις τον Κανόνα, έπεται ότι άλλο πράγμα είναι η θεόπνευστος συγγραφή ενός βιβλίου και άλλο η συγκαταρρυθμισή του στον Κανόνα. Ερωτώμεν τους αιρετικούς, αν η κανονιστική ενέργεια, η πράξη του κανονίζει και συγκαταριθμεί βιβλίον εις τον Κανόνα ήτο αλάθητος ενέργεια και αν δεν μας προμήθευσε βιβλία μη θεόπνευστα ως θεόπνευστα. Επομένως, έχομεν μετά τον θάνατον των αποστόλων που ήσαν θεόπνευστοι σωρείαν βιβλίων θεοπνεύστων και μη θεοπνεύστων. Τίθεται λοιπόν το αδυσώπητον δια τους αιρετικούς ερώτημα: **Εκείνοι που συνέλεξαν τα βιβλία συνέλεξαν τα γνήσια και όλα τα γνήσια και μόνον γνήσια, ή δεν συνέλεξαν κανένα γνήσιον ή μόνον μερικά γνήσια, ή μερικά γνήσια και μερικά ψευδεπίγραφα; και συγκεκριμένα:**

- 1) Ποίοι είναι αυτοί που συνέταξαν τον Κανόνα;
- 2) Ποίαν εγγύησιν μας παρέχουν περί του ότι δεν έσφαλαν εν τω συλλέγειν; Δηλαδή, είχαν εξουσίαν (εξουσιοδότησιν, χάρισμα) να κάνουν αυτό το έργο; Και, πόθεν τεκμαίρεται αυτή η εξουσιοδότησή τους;
- 3) Εάν είχαν εξουσιοδότητη, εις τι συνίσταται αυτή, και πόθεν την έλαβον;
- 4) Επί πλέον ερωτώμεν: Ενεργούντες ως ενήργησαν αυτοί οι άγνωστοι συντάκτες του Κανόνος, έγιναν, ναι ή όχι κριτές της Αγίας Γραφής, εφόσον αυτοί έκριναν ποίον βιβλίον ανήκει εις την Αγίαν Γραφήν και ποίον όχι; Ενωώ ότι έγιναν κριτές της γνησιότητος, όχι της ορθότητος.

5) Εάν οι εγγυήσεις των προσώπων αυτών έχουν μόνον ανθρώπινον κύρος, έχουν τόση βαρύτητα ώστε να εγγυώνται απολύτως περί της γνησιότητας της Γραφής; Αλλά και εάν το κύρος των ήτο μόνον ανθρώπινον δεν συμβαίνει, επομένως, ώστε να εξαρτάται το κύρος της γνησιότητας της Γραφής εξ ανθρώπων;

Τώρα θα εννοήσουμε βαθύτερα το νόημα των λόγων του αγίου Κυρίλλου Ιεροσολύμων ο οποίος ομιλών περί της σχέσεως Εκκλησίας και Κανόνος της Αγίας Γραφής λέγει εις την τετάρτην Κατήχησίν του: «Φιλομαθώς επίγνωθι και παρά της Εκκλησίας, ποίαι μεν εισίν αι της Παλαιάς Διαθήκης βιβλίοι, ποίαι δε της Καινής». Η Εκκλησία λοιπόν και μόνον η Εκκλησία αυθεντικώς δυνάμει του αλαθήτου με το οποίο έχει προικισθεί από τον Θεόν τέμνει το ζήτημα και αποφαινεται περί των κανονιστέων βιβλίων της Γραφής και περί των απορριπτέων.

Εις το σημείο αυτό είναι χρήσιμο να λάβουμε υπ' όψη και τον λόγον του αγίου Αυγουστίνου που εκπροσωπών την Δύσιν είπε: «Scripturae non crederem, nisi me commoveret ecclesiae auctoritas», δηλαδή, «**δεν θα πίστευα στη Γραφή, αν δεν με παρώτρυνε προς τούτο η αυθεντία της Εκκλησίας**». (Contra Epistolam Manichaei C.5., 6 Migne 42, 176) πρβλ και De doctrina Christ. βιβλ. II κεφ. 8 παράγρ. 12, Migne 34, 40.

Παραθέτομεν εν συνεχεία όσα σοφά όντως και έκπαγλα έγγραφε για το ζήτημα της σχέσεως Εκκλησίας και Κανόνος ο **Ανδρούτσος** στην Συμβολικήν του: σελ. 132. «*οι δε Διαμαρτυρόμενοι αρνούμενοι τον υπερφύα της ορατής Εκκλησίας χαρακτήρα ουδέν μεν έχουσιν ανώτερον κριτήριο του κανόνος της Γραφής, ον παρέλαβον εκ της εκκλησιαστικής Παραδόσεως παρά τας θεμελιώδεις αυτών δόξας*». Εν πρώτοις ο κανών της Γραφής είναι αίνιγμα άλυτον κατά τας προτεσταντικές αρχάς.

Τίνα δηλαδή είναι τα κανονικά βιβλία της Αγίας Γραφής, οι μεν Ορθόδοξοι και οι Δυτικοί παραλαμβάνουσι ασφαλώς παρά της αλαθήτου εκκλησιαστικής παραδόσεως. Αλλ' οι Διαμαρτυρόμενοι αποτεμόντες τον δεσμόν τούτον προς την Παράδοσιν, και μόνην την Γραφήν ως υψίστην αυθεντίαν κηρύττοντες, μάτην πειρώνται να εξεύρωσι βάσιν τινά, εφ' ης να εμπεδώσωσιν το επί της άμμου δογματικόν αυτών σύστημα. Μη δυνάμενοι εκ της Γραφής αυτής να αρουσθώσιν την περί του Κανόνος αυτής μαρτυρίαν, επειδή η ερώτησις περί του κανονικού αριθμού των βιβλίων δεν ηδύνατο να διεγερθεί προ του οριστικού αυτής απαρτισμού, δι ισχυρίζονται οι μεν, ότι η εσωτερική μαρτυρία του Αγίου Πνεύματος είναι η μαρτυρούσα περί του κύρους των κανονικών βιβλίων, ως η Ελβετική Ομολογία, στοιχούσα τω Λουθήρω, τω Καλβίνω και τω Βέζα, και λέγουσα "Auctoritatem scripturas sufficientem e semet ipsis non ex hominibus habere", συνεπινευόντων και πολλών νεωτέρων θεολόγων, οι δε, ότι κανονικά βιβλία είναι όσα δι ιστορικής και κριτικής ερεύνης αποδεικνυνται συνταχθέντα υπό των Αποστόλων και των Προφητών, ως οι περί τον Schieiermacher, άλλοι δε κριτήρια της αυθεντίας της Γραφής τίθενται αμφοτέρα ταύτα, ως η Βελγική Ομολογία, καθ' ην η μεν έρευνα δεικνύει τίνα τα κανονικά βιβλία το δε Άγιο Πνεύμα βεβαιοί και κυροί αυτά.. Εις τα γραφόμενα της Βελγικής Ομολογίας μπορούσε κανείς να παρατηρήσει ότι η μεν έρευνα δεν ομοφωνεί συχνότατα, καθώς επίσης και το ότι δεν διευκρινίζεται τίτι τρόπον και τίτι οργάνω χρώμενον το Άγιον Πνεύμα βεβαιοί και κυροί τα του Κανόνος.

Εις τους αφορισμούς της Βελγικής Ομολογίας, ο **Ανδρούτσος** παρατηρεί τα εξής: «Αλλ' η εν εκάστω εσωτερική μαρτυρία του Πνεύματος ήμισα επόρισέ ποτέ ή δύναται να πορίσει την περί της αυθεντίας της Γραφής καθολικήν πίστην, εάν δε επί τη βάσει αυτής θελήσει τις να ορίσει τα κανονικά βιβλία, θα εμορφώνοντο τόσοι της Γραφής κανόνες, όσαι υπάρχουσιν αιρέσεις ή πρόσωπα, επί τελευτής δε θα ηνοιγετο η θύρα εις τον Ορθολογισμόν, τον αίροντα το θεϊον της Γραφής κύρος, αφού εν μόνον

βήμα απαιτείται, όπως μεταπηδήσει τις εις αυτόν, η αμφιβολία περί της εσωτερικής ταύτης του Αγίου Πνεύματος Μαρτυρίας». Ομοίως δε δι ιστορικής και κριτικής ερεύνης αθετείται μεν η προς Εβραίους επιστολή, ανοίγεται δε ελεύθερο το πεδίο εις την κριτικήν, όπως αμφισβητήσῃ την γνησιότητα πάντων ἢ των πλείστων βιβλίων της Γραφῆς, ως ἐπράξεν ὁ **Baur**, κατ' ἀμφοτέρως δε τὰς περιπτώσεις ἐπιλείπει ἡμᾶς τὸ ἀνώτερον κριτήριον, ὅπερ θα ἀποφανθῇ, τις ἐκ τῶν πολλῶν τοῦ Αγ. Πνεύματος ἐν ἐνὶ ἐκάστῳ μαρτυριῶν εἶναι ἡ ἀληθινή και οὐχὶ φαντασίας ἀποκύημα, και τις κριτικὴ ἐρευνα πρὸς τὰ πράγματα σύμφωνος. Τὸν κανόνα τῆς Γραφῆς παρέλαβον οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς Παραδόσεως και τούτο ἀνομολογοῦσι και τινὲς τῶν ἐπιφανῶν σήμερον θεολόγων (Ὁρα Nitzsch Evangel. Dogmat. σελ. 285), πλὴν μὴ δυνάμενοι να ἀποδεχθῶσιν τὴν Παράδοσιν ὡς ὀρθά και ἀλάθητα διδάσκουσιν, ἠξιώσαν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐν τῇ ἀποδοχῇ τῶν κανονικῶν βιβλίων ἤγετο ὑπὸ τινὸς εὐστοχίας φυσικῆς (takt) , ὅτι δε τὰ τῆς Καινῆς ἰδία Διαθήκης βιβλία τοιαύτην ἤσκησαν ῥοπήν ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς ἐκκλησίας μέχρι σήμερον, ὥστε και εἴτι ὑπάρχει ἐν τῷ κανόνι ἀμφίβολον και παρείσακτον, ὡς ἡ Β' τοῦ Πέτρου ἐπιστολή και τούτο εἶναι σήμερον ἀπαραίτητον. Ὅτι ταῦτα εἶναι αἰτιολογήματα συγκαλύπτονται μόνον τὴν ἀμηχανίαν τῶν Διαμαρτυρομένων, μόλις εἶναι ἀνάγκη και να παρατηρήσωμεν (Ἀνδρούτσου Συμβ. σ. 133).

Ὅμως οἱ αἰρετικοὶ ἀδυνατοῦν να ἀποδείξουν τὴν γνησιότητα και θεοπνευστίαν τῶν τῆς Ἁγίας Γραφῆς βιβλίων, καθ' ἕκαστα:

Δυνατὸν ὅμως να πουν οἱ αἰρετικοὶ, ὅτι δὲν δέχονται τὸν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας κυρωθέντα και ὡς ἐκ τούτου παραδεδεγμένον Κανόνα ὡς συλλογὴν βιβλίων κανονισθέντων ὑπὸ ἀλαθήτου αὐθεντίας, ἀλλ' ὅτι ἐξετάζουν τὰ βιβλία καθ' ἕκαστα και εὐρίσκουν αὐτὰ γνήσια και θεόπνευστα. Δηλαδή, δυνατὸν να πουν ὅτι δὲν δέχονται τὴν Γραφήν δια τὸν λόγον ὅτι τὰ βιβλία αὐτῆς περιέχονται εἰς τὸν Κανόνα, ἀλλὰ δι' ἄλλους λόγους, τοὺς ὁποίους ἐπινοοῦν και τοὺς ὁποίους θα ἀναιρέσουμε εὐθύς ἀμέσως. (Ἰσχυρίζονται ἐνίοτε ὅτι τὰ δέχονται θεόπνευστα διότι τὰ εὐρίσκουν τοιαῦτα δια τῆς φιλολογικῆς και ιστορικῆς οδοῦ, δηλαδή τῆς Κριτικῆς):

Πρῶτον:

Αἰρετικός: Δέχομαι τὴν θεοπνευστίαν και γνησιότητα π.χ. τοῦ Ματθαίου, Ἰωάννου κ.λ.π. διότι περὶ τούτων ἔχω ιστορικῆς μαρτυρίας ὑπὸ ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων π.χ. τοῦ Παπίου, Πολυκάρπου. Εἰρηναίου κ.λ.π.

Ὁρθόδοξος ἀπάντησις: Ἀλλὰ τούτο αἶρει αὐτὴν ταύτην τὴν βᾶσιν τῆς συζητήσεως ἡ ὁποία εἶναι ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή οὐδεμίαν ἀνάγκην ἔχει να λάβει κύρος ἐξωθεν, ὅτι δηλαδή ἔχει τὸ κύρος ἐν εαυτῇ. Ὁ αἰρετικὸς ἰσχυρίζομενος ὅτι διὰ τὴν γνησιότητα ἔχομεν ἀνάγκην ιστορικῶν μαρτυριῶν, ἀποδέχεται ἄλλον παράγοντα, πάντως ἐκτὸς τῆς Γραφῆς, ὅστις προσδίδει κύρος εἰς τὴν Γραφήν. Κατ' ἀρχὴν μία τοιαύτη ἐκδοχὴ ἀποτελεῖ ἀντίφαση για τὸν αἰρετικὸν, ὅστις ἐξ ἀρχῆς ἐδέχθη και δέχεται ὅτι ἡ Γραφή οὐδενὸς ἐκτὸς τοῦ εαυτοῦ τῆς ἔχει ἀνάγκην για να "σταθεῖ" και ὅτι οὐδαμῶθεν ἐκτὸς τοῦ εαυτοῦ τῆς λαμβάνει τὸ κύρος και ὅτι ὡς ἐκ τούτου οὐδεὶς δύναται να γίνῃ κριτὴς τῆς Γραφῆς. Ἡ κύρωσις δηλονότι τῆς γνησιότητος τῆς Γραφῆς, κατὰ τὸ ἐπιχειρημα τοῦ αἰρετικοῦ, δια τῆς ιστορικῆς οδοῦ ἀποτελεῖ ἀντίφαση και αἶρει τὴν τεθείσα βᾶσιν τῆς συζήτησης, γιατί στρέφεται κατὰ τῆς περὶ Γραφῆς θεωρίας τοῦ και ἀναίρει ἐκ βᾶθρων αὐτῆν. Ἐπειτα ὁ αἰρετικὸς αυτοἀναίρειται. Ἐπειτα ἡ ἐκδοχὴ αὐτὴ δὲν παρέχει τὴν ἀπόλυτη ἐγγύησιν και ἄρα τὴν ἀκλόνητη βεβαιότητα, ἥτις εἶναι ἀπαραίτητη για ζητήματα πίστεως και σωτηρίας και τούτο ἐπειδὴ ἡ ἀνθρώπινη μαρτυρία χωρὶς ὑπερφυσικὸν ὀπλισμὸν ἐνέχει τὸ ἐνδεχόμενον να πλανᾷ ἢ να πλανᾶται

Δεύτερον:

Αιρετικός: Δέχομαι τα βιβλία αυτά ως Γραφήν Αγίαν και Θεόπνευστον, διότι περιέχουσι καθαράν την αλήθειαν, άνευ πλάνης, άνευ ψεύδους, άνευ αιρετικής διδασκαλίας.

Ορθόδοξη απάντηση: Κατ' αρχήν μη έχοντας έτι ανά χειρας την κεκαθαρμένην Γραφήν στερούμεθα παντός κριτηρίου και κανόνος πίστεως. Πώς λοιπόν, γνωρίζεις ότι δεν περιέχουν τα βιβλία αιρέσεις; Πώς γνωρίζεις ποια η πλάνη, ποια η αίρεση, δοθέντος ότι ακόμη αυτό θέλουμε να εξακριβώσουμε, ποια δηλαδή είναι η πηγή η γνήσια της αληθούς διδασκαλίας; Εξ άλλου, εάν η αγνότης και καθαρότης της αληθείας ήτο αποχρών λόγος για να είναι ένα βιβλίο θεόπνευστο, υφ ην έννοιαν θέλομεν να είναι θεόπνευστα τα βιβλία της Γραφής, έδει να αναγνωρίσουμε ως κανονικά όλα τα συγγράματα, όσα δεν περιέχουν ουδεμίαν αίρεση.

Τρίτον:

Αιρετικός: Δέχομαι τα βιβλία αυτά σαν θεόπνευστα, γιατί τα ίδια τα βιβλία μαρτυρούν περί του εαυτού των ότι είναι θεόπνευστα.

Ορθόδοξη απάντηση: Η εσωτερική μαρτυρία, δηλαδή η αυτομαρτυρία της Γραφής είναι γνωστό ότι δεν εκτείνεται εφ' άπάσης της Γραφής και εις τα Βιβλία καθ' έκαστα. Έτσι, λέγει μεν ο Παύλος προς τον Τιμόθεον το "πάσα Γραφή θεόπνευστος" αλλά η φράση αυτή μόνον στην Παλαιά Διαθήκη δύναται ν' αναφέρεται. Τούτο δε αποδεικνύεται ευκολότατα γιατί στο αυτό εδάφιο ο Παύλος λέγει προς τον Τιμόθεον, ότι το περιεχόμενον των βιβλίων αυτών, δηλαδή τα ιερά γράμματα Τα έμαθες, Τιμόθεε, "παιδιόθεν". Δια να τα μάθει όμως παιδιόθεν θα πρέπει να πρόκειται μόνον περί των βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης, δεδομένου ότι όταν ο Τιμόθεος ήταν παιδί μόνον η Παλαιά Διαθήκη υπήρχε δι' αυτόν. Εξ άλλου και εάν υπό την φράσιν "πάσα Γραφή" εννοούσε ο Παύλος και την Καινήν Διαθήκην και πάλιν η Καινή Διαθήκη δεν είχε εισέτι συμπληρωθεί (έλλειπε π.χ. η Αποκάλυψη), οπότε η μαρτυρία του Παύλου και πάλιν δεν επεκτείνεται εφ' ολοκλήρου της Καινής Διαθήκης. Και εάν επεκτεινόταν εις ολόκληρον την Καινήν Διαθήκην, ούτε εις αυτήν την περίπτωση το "πάσα Γραφή θεόπνευστος" θα είχε δύναμη επιχειρήματος, γιατί δεν γνωρίζουμε βέβαια ποιά συγκεκριμένα βιβλία νοούνται υπό το "πάσα", άλλωστε και διότι δεν κατονομάζονται. Αλλά και εάν ακόμη συνέβαινε ώστε η περί θεοπνευστίας αυτομαρτυρία της Γραφής να είχε επεκταθεί επί των καθ' έκαστα βιβλίων και τότε ακόμη η μαρτυρία καθ' εαυτήν δεν είναι λόγος αποδοχής της θεοπνευστίας του κειμένου, γιατί ως γνωστόν με αξιώσεις θεοπνευστίας εμφανίσθησαν και τα λεγόμενα **ψευδεπίγραφα**. Αλλ' εν τοιαύτη περιπτώσει και όλα τα ιερά βιβλία πασών των θρησκειών πρέπει να είναι θεόπνευστα, εφόσον αξιούν υπέρ εαυτών θεοπνευστίαν.

Τέταρτον:

Αιρετικός: Δέχομαι την γνησιότητα και θεοπνευστίαν της Γραφής μου, διότι με πείθει η εκπλήρωση των προφητειών.

Ορθόδοξη απάντηση: Όμως επιτυχής κλοπή των προφητειών ηδύνατο να γίνει εκ των γνησίων εις ψευδεπίγραφα βιβλία, όμως διατί όχι με μπόλικη δόση αιρέσεων. Ποιος μας εγγυάται απόλυτα για το ενάντιο;

Πέμπτον:

Αιρετικός: Η Αγία Γραφή μου άλλαξε τη ζωή. Άρα περιέχει θεόπνευστα βιβλία, εφόσον μου εβελτιώσαν την ηθικήν.

Ορθόδοξη απάντηση: Εκ της αλλαγής σας, λοιπόν, αντιλαμβάνεσθε την θεοπνευστίαν; Εδώ πρόκειται για λογικόν σφάλμα. Γιατί τούτο σημαίνει πως: Πρώτον επιστεύσατε εις την εν τη Γραφή Θεϊαν Αποκάλυψη, και ένεκα της πίστεώς σας άλλαξε η ζωή σας. Άρα η Γραφή σας είναι θεόπνευστη. Αλλ' εφόσον εκ των υστέρων (εκ της αλλαγής σας δηλαδή) συμπεραίνετε την θεοπνευστίαν, πώς, λοιπόν, εκ των προτέρων επιστεύσατε σε κάτι, το οποίον μόνον εκ των υστέρων αντελήφθητε ως θεόπνευστον;

Έκτον:

Αιρετικός: Δέχομαι την θεοπνευστίαν της Γραφής, διότι αυτή φέρνει μέσα της αντικειμενικά το γνώρισμα της θεοπνευστίας.

Ορθόδοξη απάντηση: Εάν φέρνει αντικειμενικά το γνώρισμα της θεοπνευστίας, ρωτάμε ποιο είναι αυτό το εν τη Γραφή αντικειμενικό της θεοπνευστίας γνώρισμα. Επί πλέον δε, είναι ανάγκη να επιβάλλεται αυτό εις τον πρώτον τυχόντα, όπως ακριβώς το κίτρινο χρώμα, ασχέτως δηλαδή προδιαθέσεως και παντός υποκειμενισμού.

Έβδομον:

Αιρετικός: Είναι θεόπνευστα τα βιβλία της Γραφής, διότι περί τούτου με βεβαιώνει το Άγιον Πνεύμα με εσωτερικό φωτισμό.

Ορθόδοξη απάντηση: Αλλ' εν τοιαύτη περιπτώσει η Αγία Γραφή υποτάσσεται εις τον εσωτερικό φωτισμό, που προεκτεινόμενο μας δίνει την γνώμη του ατόμου, την γνώμην του καθενός. Πράγματι με την μέθοδον αυτή κάθε προτεστάντης γίνεται και ένας Πάπας, αλάθητος, θεόπνευστος και σύμφωνα με τον εσωτερικό του Αγίου Πνεύματος φωτισμό, καθορίζει αυτός πλέον ως αλάθητος τον Κανόνα της Γραφής απορρίπτοντας ό,τι βιβλίον τον ενοχλεί αποδεχόμενος ό,τι του αρέσει. Δεν δύνασαι δε να του αντείπεις, διότι έχεις έμπροσθέν σου ένα θεόπνευστο. Και να σκεφθεί κανείς ότι αυτά τα λέγει ο Προτεστάντης, ο οποίος απορρίπτει το αλάθητον των οικουμενικών Συνόδων με την δικαιολογίαν ότι μόνον ο Θεός και η Γραφή Του είναι αλάνθαστοι και ότι πας άνθρωπος πλανάται, άρα και οι Σύνοδοι πλανώνται.

Έτσι εν Πνεύματι Αγίω απορρίπτει καθείς με τη σειρά του: Ο Λούθηρος π.χ. κατόπιν εσωτερικού φωτισμού από μεν την Παλαιάν Διαθηκην απέρριπτε τα λεγόμενα δευτεροικανονικά και εκ των πρωτοικανονικών τον Εκκλησιαστήν, το Άσμα Ασμάτων, την Εσθήρ, εκ δε της Καινής Διαθήκης εν Πνεύματι Αγίω απέρριπτε τέσσαρα βιβλία δηλ. την προς Εβραίους επιστολήν, δύο Καθολικάς δηλαδή την Επιστολήν Ιακώβου και την Επιστολήν Ιούδα και τέλος την Αποκάλυψιν. Δι' αυτής της μεθόδου άλλοι απορρίπτουν τα Ευαγγέλια, άλλοι Επιστολάς και άλλοι την Αποκάλυψη του Ιωάννου... Και μη λησμονείτε: είναι αυτοί που λυσοούν υπέρ της Γραφής, οι άμοιροι..

Είναι αυτοί, που απορρίπτουν, οι δυστυχείς. την Ιεράν Παράδοση ως διδασκαλίαν και εντάγματα ανθρώπων. και τώρα αυτοί γίνονται κάτι υπεράνω αυτής της Γραφής... Και κατά πού φωτίζονται και κατά πού εμπνέονται απορρίπτουν ό,τι βιβλίον της Γραφής θεωρήσουν απορριπτέον. Μη χειρότερα... Αλλά υπάρχουν και χειρότερα: Και εξηγούμαι οι μεν Λουθηρανοί και Καλβινιστές προτεστάντες κατηγορούν ημάς τους ορθοδόξους, διότι, λέγουν: «εγκαταλείψατε την διδασκαλίαν της Αγίας Γραφής για να κηρύσσετε γνώμας των Πατέρων, δηλαδή γνώμας ανθρώπων, οι οποίοι υπόκεινται

σε πλάνες». Έρχονται όμως τώρα, κάτι άλλοι Προτεστάντες, οι **Αναβαπτιστές** και κατηγορούν όχι πλέον ημάς, αλλά τους ίδιους τους Προτεστάντες, διότι οι τελευταίοι αυτοί δέχονται την Γραφή, και τους λένουν: "Εγκαταλείπετε την απ' ευθείας από του Αγίου Πνεύματος διδασκαλίαν, για να κηρύττετε γνώμας των άλλως θεοπνεύστων βεβαίως συγγραφέων της Παλαιάς και Καινής Διαθήκης". Ω! Φαρισαίοι του Χριστιανισμού. Τάφοι κειονιαμένοι. Απωθείτε την θείαν επιφοίτηση και ακολουθείτε την ανθρωπινήν σοφίαν. Αλυσσοδένετε το ζων Πνεύμα εις το νεκρόν γράμμα; Πρόσεξε όμως, αναγνώστα μου και την συνέχειαν, διότι έχει βέβαια και συνέχειαν η κωμωδία: Οι υπόλοιποι Προτεστάντες τι κάνουν; Τι απαντούν εις τις κατηγορίες των επίσης Προτεστάντων Αναβαπτιστών; **Ε, λοιπόν. ό,τι αρνούνται σ' εμάς, δηλαδή την διηνεκή αποστολικότητα μέσα στην Εκκλησία, το Αλάθητον αυτής, τούτο το καθιστούν βέβαιον προκειμένου να αντιμετωπίσουν τους Αναβαπτιστές Προτεστάντες.** Για την ανόθευτη και αγνή διατήρηση της διδασκαλίας αναγκάζονται να δεχθούν, ότι οι επίσκοποι δηλαδή οι Ποιμένες είναι ενδεδυμένοι με κάποια θεία αυθεντία.

Λέγει, λοιπόν, ο Μελάγχθων, ομιλών περί της τάξεως των Ιερών: «Είναι χρήσιμον και εζ' ίσου αναγκαίον να υπάρχει εντός της χριστιανικής Εκκλησίας η αποστολικότης. Είναι αναγκαίον να γνωρίζουν οι πιστοί, ότι ο Θεός θέλει να δίδει το Άγιον Πνεύμα (εν τη Εκκλησία)..., ίνα μη τις, κατά το παράδειγμα των Αναβαπτιστών, αναζητεί αποκαλύψεις εκτός της διακονίας».

Και για να δητε πού προχωρούν οι Προτεστάντες, οι υπέρ των Γραφών θυσιαζόμενοι και λυσοδώς κατηγορούντες την Ιεράν Παράδοση ως ανθρωπινήν διδασκαλίαν θα σας αναφέρω ακόμη μίαν προτεστάντικη παραφυσία, εκείνην των **Κουακέρων**. Και αυτοί ισχυρίζονται, ότι ο Θεός χρησιμοποιεί μόνον τον εσωτερικόν φωτισμό, την εσωτερική αποκάλυψη, άνευ του γραπτού λόγου, άνευ της Αγίας Γραφής. Γι' αυτούς δηλαδή, η κατ' άτομον, η ιδιωτική αποκάλυψη είναι πηγή και κανών πίστεως... Αλήθεια! Μ' αυτόν τον τρόπον οι Προτεστάντες αποφεύγουν τις διδασκαλίες και τα εντάλματα των ανθρώπων, αποφεύγουν την αυθεντίαν της Εκκλησίας, αποφεύγουν το αλάθητόν της, γενόμενοι οι ίδιοι Γραφή, ο καθείς χωριστά. Όχι μόνον δε αλλά και κάτι υπέρ την Γραφή, εφόσον και αυτή η Γραφή μετράται και κρίνεται συμφώνως προς τας ατομικάς, τας ιδιωτικάς εσωτερικάς πληροφορίας και αποκαλύψεις ή κρίνεται και όλως άχρηστη. Ιδού οι συνέπειες των αρχών του προτεστάντισμού. Ένα αβυσσαλέον κατρακύλισμα.

Όσόντο προσπαθών ο αιρετικός να αποδείξει την θεοπευστίαν των βιβλίων της Γραφής, οφείλει να τα αποδώσει σε συγγραφείς αποδεδειγμένης θεοπνευστίας. Ακριβώς δε κατά την απόπειράν του να αποδώσει και εξασφαλίσει αποστολικήν καταγωγήν των βιβλίων π.χ. της Καινής Διαθήκης, καταφεύγει σε μαρτυρίες της παραδόσεως, την οποίαν όμως απορρίπτει εκ των προτέρων και έτσι αντιφάσκει οικτρά προς τον εαυτόν του. Αλλά το πρόβλημα δεν είναι άλυτον για τον αιρετικό μόνον μέχρις εδώ. Έχει και άλλη φάση εξ ίσου δύσκολη. Και εξηγούμαι: Έστω ότι ο αιρετικός μας απέδειξε με ιστορικές μαρτυρίες, ότι όντως τα βιβλία της Γραφής είναι γνήσια, ήτοι έργα των συγγραφέων εκείνων, υπό τα ονόματα των οποίων εσώθησαν (π.χ. ότι το κατά Ματθαίον είναι όντως του Ματθαίου και ότι η προς Ρωμαίους είναι όντως επιστολή του Παύλου. Δεν αρκεί όμως τούτο δια να εφησυχάσουν οι αιρετικοί. τους αναμένουν και άλλα προβλήματα για λύση, διότι: **Υπάρχουν βιβλία της Αγίας Γραφής, των οποίων ο συγγραφέας, μετά οιοσδήποτε έρευνες αγνοείται.** Εννοώ μετά από έρευνες των εσωτερικών μαρτυριών της Γραφής.

Έτσι, των εξής βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης δεν μαρτυρείται με εσωτερική μαρτυρία ο συγγραφέας: του βιβλίου Ιησούς του Ναυή, των κριτών, της Α' και Β' Βασιλειών (Α' και Β' Σαμουήλ),

της Γ' και Δ' Βασιλειών (Α' και Β' Βασιλειών), των βιβλίων των Παραλειπομένων, του Έσδρά του Νεεμιά, της Εσθήρ, του Ιώβ, Παροιμιών, Εκκλησιαστού, Άσματος Ασμάτων κ.λ.π.

Τίθεται λοιπόν, το φυσικό ερώτημα: εφόσον δεν γνωρίζεις τον συγγραφέα, κατά μείζονα λόγον δεν γνωρίζεις εάν αυτός είναι θεόπνευστος. Πόθεν γνωρίζεις λοιπόν την θεοπνευστίαν των ανωτέρω βιβλίων ενώ αγνοείς τον συγγραφέα των;

Αιρετικός: Βεβαίως δεν γνωρίζω τους συγγραφείς, αλλά τούτο δεν σημαίνει ότι δεν γνωρίζω την θεοπνευστίαν των βιβλίων.

Ορθόδοξος: Πόθεν λοιπόν γνωρίζεις την θεοπνευστίαν των;

Αιρετικός: Η θεοπνευστία των βιβλίων αυτών της Παλαιάς Διαθήκης μαρτυρείται στην Καινή Διαθήκη, διότι συμβαίνει ώστε η Καινή Διαθήκη να μας παραπέμπει εις την Παλαιάν Διαθήκη και μάλιστα εις τα βιβλία αυτά, πράγμα που σημαίνει ότι οι θεόπνευστοι συγγραφείς της Καινής Διαθήκης κυρώνουν και αναγνωρίζουν την θεοπνευστία των βιβλίων αυτών της Παλαιάς Διαθήκης.

Ορθόδοξος: Λοιπόν, κριτήριο δια του οποίου κρίνεις την θεοπνευστίαν των βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης είναι οι παραπομπές σ' αυτήν της Καινής Διαθήκης;

Αιρετικός: Μάλιστα.

Ορθόδοξος: Αλλά τούτο σημαίνει ότι βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης, τα οποία ουδόλως μνημονεύονται εις την Καινήν Διαθήκη, αυτά για σένα δεν είναι θεόπνευστα, δεν είναι κανονικά. Ναι. ή όχι:

Αιρετικός: Βεβαιότατα.

Ορθόδοξος: Εν τιαύτη περιπτώσει οφείλεις να απορρίψεις εκείνα τα βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης, εις τα οποία δεν μας παραπέμπει η Καινή Διαθήκη.

Αιρετικός: Δεν υπάρχουν βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης εις τα οποία να μη παραπέμπει η Καινή Διαθήκη.

Ορθόδοξος: Λάθος. Υπάρχουν και είναι τα εξής: Ρουθ, Έσδρας, Εκκλησιαστής, Άσμα Ασμάτων, Οβδιού. Εις αυτά τα βιβλία ουδέ άπαξ η Καινή Διαθήκη παραπέμπει. Τούτο λοιπόν σημαίνει κατά σε ότι δεν είναι θεόπνευστα και κανονικά, μολονότι συγκαταλέγονται μεταξύ των πρωτοκανονικών; Τότε απορρίψτε τα από τον Κανόνα. Και όχι μόνον αυτό. **Εάν ως κριτήριο για την αποδοχήν βιβλίου τινός της Παλαιάς Διαθήκης ως θεόπνευστου είναι η εις αυτό παραπομπή της Καινής Διαθήκης τούτο αποβαίνει δυσχερές για σας, γιατί αν και η Καινή Διαθήκη παραπέμπει εις προφητείας μη υπάρχουσας εις ουδέν κανονικόν βιβλίον, παρά ταύτα σεις δεν έχετε να μας παρουσιάσετε ως κανονικά αυτά τα βιβλία που περιέχουν τίς εν λόγω προφητείες, εφόσον πρόκειται για βιβλία μη συμπεριλαμβανόμενα εις τον Κανόνα.** Και συγκεκριμένα και εις τα εξής χωρία γίνεται παραπομπή εις την Παλαιάν Διαθήκη χωρίς να υπάρχουν αυτά εις την σωζομένην Παλαιάν Διαθήκη: **Ματθ. κζ' 9, Ιω. ζ' 38. Εφ. ε' 14, Ιακ. δ' 5, Ιούδα θ' 14** κ.λ.π. Ή τα χωρία αυτά ανήκουν σε θεόπνευστα βιβλία, αλλά απολεσθέντα. Οπότε η Γραφή σου δεν είναι πλήρης, ή ανήκουν εις τα λεγόμενα Απόκρυφα. Όπως και ιστορικά τουλάχιστον για μερικά απ' αυτά μαρτυρείται. Το δε δυσχερέστερον για σας είναι: Εάν η μνημόνευση εις την Καινή Διαθήκη γεγονότων βιβλίου τινός καθιστά αυτό θεόπνευστο, τότε γιατί και η **Ανάληψη Μωυσέως** δεν είναι θεόπνευστη, η οποία αναφέρει περί της έριδος Μιχαήλ και Σατανά, γεγονός όπερ, αν και δεν αναφέρεται ουδαμού του Κανόνος της Παλαιάς Διαθήκης, όμως το μνημονεύει τόσοσ ο Ιούδας (α' στίχο 9), όσον και ο Πέτρος (Β' Πέτρ. β' 11). Αν τούτο και μόνον το γεγονός της μνείας και παραπομπής καθιστά το Απόκρυφον κανονικόν, διατί δεν το συμπεριελάβατε στον Κανόνα;

Αιρετικός: Αλλά λησμονήσατε στους συλλογισμούς σας κάτι ουσιαστικό που δίνει λύση υπέρ εμού εις το ζήτημα που θίγουμε: Λησμονήσατε ότι ο ίδιος ο Χριστός αναφερόμενος εις την Παλαιάν Διαθήκην την κυρώνει και κυρώνει έτσι τον Κανόνα της Συναγωγής.

Ορθόδοξος: Είναι απολύτως ορθόν αυτό που μου παρατηρήσατε αλλά λησμονήσατε ότι ο Χριστός κυρώνει τον Νόμον και τους προφήτας ως είχαν επί της εποχής του και όχι όπως τους ενεφάνιζε η Συναγωγή του τρίτου και τέταρτου αιώνα μετά Χριστόν. Εσείς, έχετε πάρει ακριβώς τον Κανόνα της Συναγωγής του τρίτου και τέταρτου αιώνα. Ο Χριστός εκύρωσε τον Κανόνα που περιείχε και τον Βαρούχ, την Επιστολή Ιερεμίου και τα γνωστά τεμάχια του Δανιήλ και Εσθήρ, τεμάχια άτινα έλλειπαν εκ του κανόνος των Ιουδαίων του τρίτου και τέταρτου αιώνα μ.Χ. Αυτά εσύ τα δέχεσαι ως κανονικά και δηλώνεις πού στηρίζεις την προτίμησή σου:

Και τώρα ερχόμεθα εις την Καινήν Διαθήκην:

Εις την Καινήν Διαθήκην για να αποδείξει ο αιρετικός την θεοπνευστίαν των βιβλίων, οφείλει να αποδείξει ότι είναι έργα ανδρών θεοπνεύστων, ως είπομεν. Επομένως δεν μπορεί να μας αποδείξει ότι ο Ματθαίος ή ο Ιωάννης έγραψαν τα Ευαγγέλια των. Είναι γνωστό ότι ουδαμού υπάρχει εσωτερική μαρτυρία ρητή και σαφής, ουδεμία, δηλαδή, υπάρχει αυτομαρτυρία. Τας επιστολάς του Παύλου βεβαίως δύνασθε να είπητε, ότι γνωρίζομε σαν έργα του Παύλου. Διότι τούτο μαρτυρείται ("Παύλος απόστολος Ιησού Χριστού". κ.λ.π.). Τούτο έχει ορθώς, αλλά η προς Εβραίους επιστολή τίνος λοιπόν, είναι:

Αλλά και εάν δεχθούμε τον Ματθαίον, Ιωάννην, Πέτρον ως συγγραφείς των φερωνύμων βιβλίων, τούτο τί σημαίνει:

Αιρετικός: Τούτο σημαίνει ότι τα βιβλία αυτά ως έργα Αποστόλων ήσαν θεόπνευστα, διότι οι Απόστολοι ήσαν θεόπνευστοι.

Ορθόδοξος: Τούτο ίσως αληθεύει προκειμένου περί των δώδεκα Αποστόλων, οι οποίοι ήσαν όντως θεόπνευστοι, διότι ρητώς περί αυτών μαρτυρείται ότι έλαβον την θεοπνευστίαν, εφόσον βεβαίως, εφωτίσθησαν δια της επιφοιτήσεως του Αγίου Πνεύματος κατά την Πεντηκοστή. Είναι όμως γνωστό, ότι όλοι οι συγγραφείς της Καινής Διαθήκης δεν ήσαν Απόστολοι εκ των δώδεκα μαθητών και Αποστόλων, ουδέ παρευρίσκοντο καν κατά την ημέραν της Πεντηκοστής. Πρώτος ο Παύλος, διά τον οποίον δεχόμεθα ότι ήταν θεόπνευστος εφόσον μαρτυρείται τούτο ρητώς, ότι δηλαδή ελάμβανε αποκαλύψεις από του Ιησού Χριστού.

Ο Μάρκος όμως, που έγραψε το κατά Μάρκον, και ο Λουκάς, που έγραψε το κατά Λουκάν και τις Πράξεις των Αποστόλων, ο Ιάκωβος και ο Ιούδας δεν ήσαν εκ των δώδεκα Αποστόλων. Έτσι έχουμε σε μόνην την Καινήν Διαθήκην την προς Εβραίους επιστολήν της οποίας αγνοείται ο συγγραφέας, εξ ου και αδύνατη η εξαγωγή συμπερασμάτων περί της θεοπνευστίας της, και πέντε βιβλία, τα οποία δεν προέρχονται εκ των δώδεκα Αποστόλων. Πόθεν, λοιπόν, γνωρίζεις περί αυτών, ότι είναι θεόπνευστα; Πού μαρτυρείται η θεοπνευστία των;

Αιρετικός: Ναι μεν οι Μάρκος, Λουκάς, Ιάκωβος, Ιούδας, δεν ήσαν βεβαίως εκ των δώδεκα, αλλά ήσαν πάντως, γνωστοί των δώδεκα Αποστόλων, συνεδέοντο με αυτούς...

Ορθόδοξος: Εάν τους δέχεσαι θεοπνεύστους ως γνωστούς των Αποστόλων και μαθητάς των, πρώτον δεν δύνασαι να αποδείξεις, ότι η θεοπνευστία των Αποστόλων μετεβιβάσθη εις αυτούς, αλλά ταυτοχρόνως είσαι υποχρεωμένος να δεχθείς ότι ο Ιγνάτιος, Ο Κλήμης, ο Πολύκαρπος, ο Παπίας κ.λ.π. ήσαν και αυτοί θεόπνευστοι δεδομένου ότι και αυτοί ήσαν μαθητές των Αποστόλων. Είσαι λοιπόν

υποχρεωμένος να εισαγάγει εις τον κανόνα και τα έργα των Κλήμεντος, Ιγνατίου και οποιουδήποτε άλλου μαθητού των Αποστόλων.

Αιρετικός: ουδέν έχω να αντείπω. Μόνον παρατηρώ ότι το ίδιο πρόβλημα έχετε και σεις οι Ορθόδοξοι

Ορθόδοξος: Εμείς οι Ορθόδοξοι θα είχαμε το ίδιο πρόβλημα αν δεν δεχόμασταν την Ιεράν Παράδοση και την αυθεντίαν της Εκκλησίας μας, των οικουμενικών Συνόδων και Πατέρων της Εκκλησίας.

Η Εκκλησία ως Ερμηνέας της Αγίας Γραφής

Είδαμε ότι η Γραφή στα χέρια του αιρετικού αποτελεί πρόβλημα, παύει να είναι λόγος του Θεού, θεόπνευστο βιβλίο, έργον Θεανθρώπινο. Γίνεται βιβλίο σχετικό, ανθρώπινο, άνευ θείου κύρους. Όμως η αξία της Γραφής δεν έγκειται απλώς στο ότι περιέχει σπουδαίες και υψηλές διδασκαλίες. Η αξία τους, κυρίως είναι ότι αυτές προέρχονται από τον Θεόν, έχουν θείαν καταγωγήν. Οι αιρετικοί προσπαθούν να αποδείξουν την ορθότητα της Αγίας Γραφής, δηλαδή της προσδίδουν το κύρος της ορθότητας, αδυνατούν όμως να της προσδώσουν το κύρος της γνησιότητας, ότι δηλαδή έχει θείαν καταγωγήν και ότι γι' αυτό είναι θεόπνευστος. Όχι ότι δεν δέχονται την γνησιότητα. Την δέχονται αλλά δεν μπορούν να την αποδείξουν. Ιδού και εν ωραίο παράδειγμα που έφερε ο πατήρ Επιφάνιος Θεοδωρόπουλος, σχετικά με το σημείο αυτό: *Έστω ότι ένα πολύτιμο κόσμημα έχει την δείνα αξία σαν πολύτιμο υλικό. Όμως η αξία του εκατονταπλασιάζεται αν επί πλέον το κόσμημα είναι και έργο του δείνα μεγάλο καλλιτέχνη. Γι' αυτό ο καλλιτέχνης συνήθως δίδει πιστοποιητικό για το έργο του ότι είναι δικό του καλλιτέχνημα. Αν όμως ένας κλέπτης κλέψει το κόσμημα χωρίς να συναποκομίσει και το Πιστοποιητικό έγγραφο, ο κλέπτης δεν μπορεί να αποδείξει την υπερβάλλουσα αξία του εν λόγω έργου τέχνης. Το έργο δηλαδή έχει την αξία του σαν χρυσάφι και πολύτιμα πετράδια. Στερείται όμως του πιστοποιητικού του καλλιτέχνη. Έτσι και η Αγία Γραφή: Έχει κλαπεί υπό των αιρετικών εκ της Εκκλησίας και εμφανίζει μεν σπουδαιότητα και αξίαν στο περιεχόμενο, δεν μπορεί όμως να αποδειχθεί από τον αιρετικό η θεία καταγωγή της. Οι αιρετικοί δηλαδή δεν μπορούν να αποδείξουν το κύρος της γνησιότητας (δεν ομιλώ για το κύρος της ορθότητας), της Γραφής.*

Αλλά ας δούμε τι διδάσκουν οι Προτεστάντες για την ερμηνεία της Γραφής πιο συγκεκριμένα:

Οι Προτεστάντες υποστηρίζουν ότι η Αγία Γραφή για τον αναγνώστη της εν γένει και μάλιστα για τον ευσεβή μελετητή της είναι σαφής και ευνόητος. Δέχονται βέβαια ότι υπάρχουν χωρία ασαφή, τα οποία όμως είναι δυνατόν και πρόπον να ερμηνεύονται από τα σαφή, εις τρόπον ώστε αν και η Γραφή σε μερικά μέρη της είναι ασαφής, όμως εις το σύνολό της είναι σαφής. Γι' αυτό κατ' αρχήν δεν έχει ανάγκην ερμηνείας.

Πάντως γενικά ο Προτεσταντισμός έχει συγκεκριμένη διδασκαλία για την ερμηνεία της Αγίας Γραφής. Όμως φαίνεται να επικρατεί σ' αυτόν η αρχή ότι η Αγία Γραφή είναι ο νόμιμος ερμηνέας του εαυτού της. Έτσι τα δυσνόητα και ασαφή χωρία πρέπει κατά τους Προτεστάντας να ερμηνεύονται βάσει της Αναλογίας της Πίστεως, δηλαδή βάσει της όλης δογματικής διδασκαλίας που βασίζεται στα σαφή, βέβαια και αναντίρροπα εδάφια. Επί πλέον, κατ' αυτούς, παράλληλα, τον μελετητήν της Γραφής βοηθεί και το Άγιον Πνεύμα με φωτισμόν του πνεύματος του ανθρώπου, τον οποίο το ίδιο Πνεύμα εισάγει εις το αληθές νόημα, εις το οποίον άλλως αδυνατεί να τον οδηγήσει η φιλολογικο-ιστορική μέθοδος. Κατά τον Winer (Comparat DarsteHlung σελ. 54), τα δύο αυτά δηλαδή η Αναλογία της

Πίστεως και ο εσωτερικός φωτισμός υπό του Αγίου Πνεύματος αποτελούν τους δύο αστέρας-οδηγούς κατά την ερμηνεία της Αγίας Γραφής. Εις το σημείον αυτό πρέπει να παρατηρήσουμε ότι η ίδια η Αναλογία Πίστεως όπως την αντιλαμβάνονται οι Προτεστάντες αποτελεί λογικόν άλμα: διότι το πρόβλημα και το ζητούμενον είναι το πώς θα εξασφαλίσουμε την ορθήν και πλήρη και ακεραία και ανόθευτη διδασκαλία της Γραφής. Τόσον τα σαφή όσο και τα ασαφή χωρία τα θέλουμε για να θεμελιώσουμε την δογματική διδασκαλία. Πώς λοιπόν έχουμε εκ των προτέρων αυτήν;

Έπειτα η πείρα μας δείχνει μέσα από την εκκλησιαστικήν Ιστορία ότι όλοι οι αιρετικοί ακριβώς τα σαφή κηρύσσουν ασαφή και τα καθ' ημάς ασαφή κηρύσσουν σαφέστατα... Ποια αυθεντία, ποιος θα μας υποδείξει με κύρος ποια είναι τα σαφή και ποια τα ασαφή, ώστε να συμφωνήσουμε επ' αυτού όλοι;

Έπειτα ο ισχυρισμός, ότι ασαφή είναι τα επί μέρους ενώ το σύνολον είναι σαφές, έχει ανάγκη αποδείξεως. Και τούτο διότι εμείς γνωρίζουμε ότι αφού το σύνολον αποτελείται από ασαφή μέρη, τότε και το σύνολον είναι εν γένει ασαφές.

Όσον τώρα για τον εσωτερικό φωτισμό και την ερμηνεία της Αγίας Γραφής, λέγομε ότι βέβαια για την ευσεβή μελέτην της Βίβλου προϋπόθεση είναι ο φωτισμός και η ενίσχυση της Θείας Χάριτος - και εδώ συμφωνούμε με τους Προτεστάντες. Το θέμα όμως δεν είναι αυτό. Το ζήτημα είναι άλλο, αν δηλαδή πλην του εσωτερικού φωτισμού κάνουν περιττήν την εξασφάλιση ανωτέρου και εξωτερικού κριτηρίου ή εάν την καθιστούν όλο και περισσότερο επιτακτικήν όσο ισχυρότερος είναι ο φωτισμός αυτός. Έτσι και μόνον έτσι θα αποφεύγονται "θεοφώτιστες ερμηνείες" εκ διαμέτρου αντίθετες μεταξύ τους, και αλληλο-γρονθοκοπούμενες. (Ιδε Strauss Glaubensl. I. 145). Έτσι, παρ' όλους τους ισχυρισμούς των οι Προτεστάντες εις μάτην προσπαθούν να θεμελιώσουν το σύστημά τους, διότι αυτό στηρίζεται επί της άμμου.

Άλλοι Προτεστάντες στην αμηχανία τους προβάλλουν άλλες εκδοχές για την ερμηνεία της Αγίας Γραφής, εκδοχές που δεν είναι βάσιμες, διότι αντιτίθενται σ' αυτές τις βάσεις του Προτεσταντισμού. Έτσι άλλοι ομιλούν για *δώρο ερμηνευτικό* (Donnum interpretationis), που χορηγεί κατά περίσταση και πρόσωπο το ίδιο το Άγιο Πνεύμα. Άλλοι πάλιν ασπάζονται την γνώμην των ευσεβών κριτικών και ερμηνευτών ως αυθεντικήν κατά την ερμηνείαν της Γραφής. **Άλλοι, τέλος, όπως π.χ. ο Καλβίνος επιθυμούν να συσταθεί και πάλιν ο θεσμός των Οικουμενικών Συνόδων αι οποία αποφαίνονται εν Πνεύματι Αγίω.** Εξ' άλλου η Αγγλικανική Εκκλησία υποδεικνύει ως αυθεντίαν κατά την ερμηνείαν της Γραφής την Εκκλησίαν, την οποίαν αναγνωρίζει ότι "*κέκτηται κύρος κατά τις αμφισβητήσεις περί Πίστεως*". Παρατηρήσαμε ήδη ότι όλες αυτές οι εκδοχές αποτελούν σημεία αμηχανίας των Προτεστάντων και αντιφάσκουν ως προς τις θεθείσες αρχές τους σύμφωνα με τις οποίες η Γραφή δεν έχει ανάγκη ανθρωπίνης μαρτυρίας και ότι οι Οικουμενικές Σύνοδοι μπορούν να πλανηθούν. (Angl. Art. 20 και 21. Παρά τω Ανδρούτσω, Συμβολ. 135).

Εις το σημείο αυτό είναι ωφέλιμο να δούμε πώς ο Ανδρούτσος ανακεφαλαιώνει τις φαινόμενες ποικίλες και διάφορες μεταξύ τους εκδοχές των Προτεσταντών για την ερμηνεία της Γραφής:

«*Αλλά το φυσικό κατάντημα τοιούτων ερμηνευτικών αρχών δυσίν θάτερον ώφειλε να είναι, ή αι φασμαγωγίαι των Κουακέρων, ή ο Ορθολογισμός του Σωκίνου και του Αρμινίου, τα δύο άκρα, εις α φθάνει ο Προτεσταντισμός, κατά τας δύο αντιθέτους αυτού διευθύνσεις διαπτυσσόμενος. Ο εσωτερικός τω όντι από του Αγίου Πνεύματος φωτισμός εντεινόμενος φέρει εις τας φασμαγωγίας των Κουακέρων των αξιούντων, ότι περιττή μεν είναι η γλωσσική σπουδή, ο δε αγρότης εννοεί κάλλιον των σοφών και πεπαιδευμένων την Γραφήν (και εάν παραστεί ανάγκη για ερμηνεία είναι δυνατόν να ερμηνευθεί από αυτόν)*». Et Si necesse sit, interpretari potest. «*Η δε αποδοχή της Γραφής ως εαυτήν ερμηνευούσης,*

ουδενός δ ανωτέρου επιδεομένης ερμηνευτικού κριτηρίου, άγει ασφαλώς εις τον Ορθολογισμόν, τον ερευνώντα την Γραφήν ως και τα κοινά βιβλία.» (Ανδρούτσου Συμβολ. 135).

Απόδειξη των ανωτέρω λεγομένων του Ανδρούτσου αποτελεί η προτεσταντική παραφυάδα των Σωκινιανών που δέχεται την Γραφή και Θεόπνευστη και εναργή. **Οι Σωκινιανοί δέχονται ότι ο ευσεβής μπορεί να εννοήσει τα σωτήρια δόγματα, μολονότι ταυτόχρονα και αντιφατικά δέχονται ότι ο άνθρωπος μόνος του δεν μπορεί να έλθει εις την γνώση του Θεού.** Οι Σωκινιανοί δέχονται επίσης ότι η Γραφή πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με τον ορθόν λόγο, στον οποίον και πρέπει να υποτάσσεται, άποψη που την βασιίζουν στα χωρία: **Ματθ. ιβ' 19, ιε' 10, Μαρκ. ζ' 14,18, η'17, Α' Θεσσαλ. ε' 21, Α' Κορ. ι'15.**

Οι ίδιοι δέχονται ότι χωρία σαφή αντίθετα προς τον ορθό λόγο πρέπει κατά την ερμηνεία να υποτάσσονται στον ορθό λόγο, στις απαιτήσεις της λογικής, "προκειμένου να μη θεσπίζουμε διδασκαλίες αντίθετες στον Ορθό λόγο ή αντιφατικές (Limborch Τεοι. 1,13,5)".

Εν πολλοίς εις αυτήν την υποταγήν εις την λογικήν συμφωνούσιν και οι Αρμινιανοί.

Και τώρα αφού εξετάσαμε τις προτεσταντικές θέσεις για την ερμηνεία της Αγίας Γραφής, μπορούμε να εισέλθουμε εν συντόμω και εις την ορθόδοξη διδασκαλία για την ερμηνεία της Γραφής: Η ορθόδοξη εκκλησία δέχεται ότι υπάρχουν εις την Γραφήν δυσνόητα, και ότι αυτή έχει ανάγκη αυθεντικής ερμηνείας (Ψαλμ. ριη -. Πράξ. η -. 31, Β' Πέτρου- 16). Τα δυσνόητα αυτά της Γραφής τοποθετούμενα εκτός της Εκκλησίας δύναται να παρερμηνευθούν και να οδηγήσουν εις την πλάνην και την αίρεση. Όμως, όχι μόνον αυτά αλλά ολόκληρος εν γένει η Γραφή εκτός της Εκκλησίας δύναται να οδηγήσει εις την Πλάνην, όπως μας δείχνει η Ιστορία της Εκκλησίας με τις εκατοντάδες των συγχρόνων και παλαιότερων αιρέσεων.

Η ατομική ερμηνεία δέον να υποτάσσεται εις εκείνην της Εκκλησίας. Η Εκκλησία ούσα ο Χριστός παρατεινόμενος εις τους αιώνας, ζώσα και ορατή παρέχει τροφήν εις τα τέκνα της, τα θρέφει με την αλάθητον διδασκαλίαν της, ώστε να μη πλανηθούν. Η Εκκλησία είναι λοιπόν η θεοσύστατη και αυθεντική αρχή που ερμηνεύει αλάνθαστα την Αγίαν Γραφήν. Πάντως η προτεσταντική γνώμη και άποψη για την ατομική ερμηνεία της Γραφής αντιβαίνει προς την Γραφήν, η οποία απορρίπτει τον γενικόν ερμηνευτικόν φωτισμόν όλων των πιστών, όταν ερωτά με ρητορική ερώτηση **«Μη πάντες απόστολοι μη πάντες διδάσκαλοι,...μη πάντες προφήται μη πάντες διερμηνεύουσι,...;»** (Α' Κορ. ιβ' 29-30)

Β' ΜΕΡΟΣ

ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΜΒΟΛΙΚΗΣ ΤΟΥ J.A. MOEHLER ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΩΣ ΚΡΙΤΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

Το ζήτημα που έχουμε να λύσουμε τώρα είναι το εξής: πώς ο άνθρωπος οικειούται την αληθινή διδασκαλία του Σωτήρος; ή για να εκφρασθούμε κατά γενικότερο και ταυτόχρονα ακριβέστερο τρόπο: πώς ο άνθρωπος φθάνει στη σίγουρη γνώση των αποκαλυφθεισών από το Θείο διδάσκαλο αληθειών;

Οι όψιμοι χριστιανοί του δέκατου έκτου αιώνα απαντούν: μέσω της Αγίας Γραφής, που είναι αλάθητη, όμως, οι χριστιανοί που δεν είναι όψιμοι, αλλά είναι χριστιανοί όλων των εποχών και τόπων αποκρίνονται στο ερώτημα: μέσω της Εκκλησίας, η οποία μας δίνει την αλάνθαστη κατανόηση της Αγίας Γραφής.

Οι διδάσκαλοι μας σε θέματα πίστεως, συμπληρώνουν σχετικά: αναμφισβήτητα η Αγία Γραφή περιλαμβάνει μηνύματα θεία, και επομένως την καθαρή αλήθεια. κάνουμε ακόμη προς στιγμήν την υπόθεση ότι αυτή περιέχει και όλες τις αναγκαίες στον άνθρωπο γνώσεις. Η Γραφή είναι λοιπόν ο αλάθητος Λόγος του Θεού. αλλά μόνο από το γεγονός ότι φέρνει αυτή μέσα της τον χαρακτήρα του αλάθητου δεν προφυλασσόμαστε και από κάθε πλάνη. Και τούτο γιατί, όταν ακροώμεθα τις θείες διδασκαλίες, δεν μπορεί άραγε μαζί με τα ύψιστα θέσφατα να γλιστρήσει στη διάνοιά μας το Ψέμα;

Πώς λοιπόν είμαστε βέβαιοι ότι το αντίστοιχο περιεχόμενο της αντιληπτικής μας ικανότητας αποτελεί ολόκληρη την αλήθεια και μόνον την αλήθεια:

Απ' αυτή την άποψη να τι διδάσκει η Εκκλησία: Το Πνεύμα του Θεού, που κυβερνά και ζωοποιεί την Εκκλησία. γεννά μέσα στον άνθρωπο, ενοποιούμενο μ' αυτόν, κάτι σαν φυσικό ένστικτο, μια οξύνουσα και ροπή εξόχως χριστιανική, που τον οδηγεί σε κάθε αληθινή διδασκαλία. Η άνωθεν χορηγηθείσα αρχή, ο σύνδεσμος με το ανά τους αιώνες συνεχιζόμενο αποστολικό αξίωμα. η αγωγή και η ζωή μέσα στην Εκκλησία. αναπτύσσουν ένα είδος βαθιάς θρησκευτικής διαίσθησης, μια αίσθηση ιδιάζουσα για την αντίληψη του γραπτού Λόγου του Θεού. γιατί ανταποκρίνεται στο Πνεύμα που τον έχει υπαγορεύσει και όταν ο Χριστιανός διαβάζει αυτόν τον Λόγον με τη συνοδεία αυτού του εσωτερικού οδηγού, υπό το φώς αυτής της ουράνιας δάδας, η αποκεικαλυμμένη αλήθεια διαπηδά χωρίς ουσιώδη αλλοίωση στη διάνοιά του.

Αυτός είναι ο πεπατημένος δρόμος, που οδηγεί στην γνώση της αληθινής διδασκαλίας. Εν τούτοις στην ροή της ιστορίας θα υπάρχουν πάντοτε πλάνες ένοχες. Από την εποχή των Αποστόλων ήδη, ο Λόγος του θεού δίνει στην αίρεση όπλα για να πολεμηθεί αυτός ούτος ο Λόγος του θεού, και συχνά τα Ιερά Γράμματα των Αγίων Γραφών έρριψαν την διχόνοια μεταξύ των Χριστιανών.

Πώς να ενεργήσουμε αλήθεια σε τέτοιες περιστάσεις; Πώς να προφυλάξουμε την αλήθεια από κάθε ακάθαρτο μείγμα; Ιδού η απάντηση:

Όταν το νόημα των Γραφών τίθεται σε αμφισβήτηση, η κρίση του συνόλου των πιστών υπερισχύει έναντι της μερικής γνώμης, και η γενική πίστη κατά της ιδιωτικής ερμηνείας, η κοινότης δηλαδή κατά του ατόμου, αυτό σημαίνει ότι η κοινωνία των πιστών ερμηνεύει το ιερό κείμενο. Ο Ιησούς Χριστός θέλησε να είναι η Εκκλησία του η φανέρωσή του, η ορατή του μορφή, η συνεχιζόμενη ανθρωπίνη φύση του, το σώμα του ζων εις τους αιώνες: σ' αυτήν λοιπόν την Εκκλησία εμπιστεύθηκε την φροντίδα για την διδαχήν της υγειαινουσας διδασκαλίας και για να μπορέσει αυτή να μη εξωκοίλει απ'

αυτήν την αποστολή, κατέθεσε μέσα της την Αλήθειά του, την Σοφίαν του, το Πνεύμα του, που αποτελούν το εσωτερικότερο αίσθημα αυτής της άσπιλης νύμφης. Αυτό το ενδόμυχο αίσθημα, αυτή η συνείδηση είναι η Παράδοση, που δεν είναι παρά η αλυσίδα σιέψεων και μαρτυριών που από αιώνα σε αιώνα ανάγονται μέχρι αυτού του Θεού Διδασκάλου. **Τί είναι, λοιπόν, η Παράδοση;** Εάν την θεωρήσουμε κατά το υποκειμενό της, είναι ο Λόγος του Θεού ζων αιωνίως εντός του σώματος των πιστών, είναι αυτή, ακόμη, το χριστιανικό αίσθημα που υπάρχει μέσα στην Εκκλησία και μεταδίδεται απ' αυτήν, αίσθημα που δεν μπορεί κανείς να το ξεχωρίσει από τις αλήθειες που αυτό περιλαμβάνει, εφόσον είναι σχηματισμένο απ' αυτές της αλήθειες και μέσω αυτών των αληθειών. Σ' αυτό το καθολικό αίσθημα έχει εμπιστευθεί ο Χριστός την ερμηνεία της Αγίας Γραφής, η δε εξήγηση που δίνει αυτό αποτελεί την κρίση της Εκκλησίας, η οποία Εκκλησία γι' αυτό το λόγο ονομάζεται κριτής επί των αμφισβητήσεων σε ζητήματα πίστεως.

Αλλ' εάν θεωρήσουμε την Παράδοση κατά το αντικείμενό της τότε αυτή είναι η γενική της Εκκλησίας Πίστη, η συνεχής Πίστη της φυλασσομένη στα μνημεία της διδασκαλίας της και της ιστορίας της. Υπ' αυτή την έννοια, η Παράδοση συνήθως ονομάζεται ο κανών της πίστεως, το κριτήριο, στην ερμηνεία της Αγίας Γραφής.

Επί πλέον, όταν ο θείος Διδάσκαλός μας εγκαθιστά την Εκκλησία σαν διηγετικές του όργανο, δεν κάνει άλλο παρά να κυρώνει ένα σταθερό νόμο ηθικής τάξης. Κάθε έθνος φέρει ένα διακριτικό χαρακτήρα. Βαθειά ριζομένος αυτός ο τύπος αφήνει τα ίχνη του στο δημόσιο βίο, όπως και στον ιδιωτικό, μέσα στους νόμους καθώς και μέσα στη γλώσσα, στις επιστήμες και στις τέχνες, με άλλα λόγια, αυτός ο τύπος χωρίζει ένα ολόκληρο λαό από ένα άλλο. Είναι η ιδιοφυΐα της κηδεμονίας, το ρυθμιστικό πνεύμα, που κληροδοτείται από πατέρα σε τέκνα, είναι η πνοή που ζωοποιεί όλο το σώμα. Οι αρχαίοι είχαν προσωποποιήσει αυτό το χαρακτηριστικό σημάδι. Το ελάτρευαν σαν την θεότητα της Πατρίδας, και του προσέφεραν τους νόμους τους και τους θεσμούς τους. Συνέβαινε ώστε το ατομικό συμφέρον, ο εγωισμός και τα κόμματα να ενοχλούν τα ελατήρια που διατηρούν την αρμονία στο πολιτικό επίπεδο; Ανεκαλύπτετο σε λίγο το στοιχείο που πληγώνει τη ζωτική αρχή, ε, τότε το σώμα κρατούσε την αυτοσυνειδησία του και το πνεύμα από το οποίο ενεφορείτο συνέχιζε να το ζωογονεί. Αλλ' εάν οι βάσεις του οικοδομήματος είχαν υποσκαφθεί, και αν ο ζωντανός σύνδεσμος που συνδέει παρόν και παρελθόν είχε σπάσει, αν η διαίρεση απ' την διχόνοια καθιστούσε κάθε εθνική πράξη αδύνατη και αν δεν ήταν δυνατόν να διακρίνει κανείς το δημόσιο πνεύμα εν μέσω της αναρχίας και της συγχύσεως, τότε, να είστε σίγουροι ότι ο λαός αυτός ήγγιζε την ερήμωσή του.

Το κηδεμονευτικό του Πνεύμα, ο Θεός του, εξαφανίστηκε χωρίς δυνατότητα επιστροφής. Ο Παν απέθανε. Αυτό ήταν το μήνυμα που έπαιρναν οι ταξιδιώτες την εποχή της έλευσης του Μεσσία.

Αυτός ο νόμος που διαπιστώσαμε ισχύει εξ ίσου μέσα στις θρησκευτικές κοινωνίες όσο και στις πολιτικές. Παρατηρήστε τους Πέρσες, τους Κινέζους, τους Μωαμεθανούς. Δέστε με τι δύναμη αναπτύχθηκαν οι αρχές που αρχικά τέθηκαν ανάμεσά τους. Δέστε πώς αυτές οι αρχές διαπότισαν με το πνεύμα τους όλους τους θεσμούς αυτών των λαών. Στο χώρο του παγανισμού, το παν απορρέει επίσης από μία μοναδική πηγή, όλα τα θρησκευτικά φαινόμενα βασίζονται στην ίδια θεμελιακή ιδέα. Ας εξετάσουμε τέλος το λουθηρανικό καθίδρυμα, τα δόγματα που διδάσκονται μέσα στα σύμβολα αυτής της αίρεσης, φέρουν σε τέτοιο βαθμό τα χαρακτηριστικά του ιδρυτή ώστε αμέσως αναγνωρίζει κανείς την υιότητα και συγγένεια αυτών των δογμάτων. Τα αισθήματα που εξέφρασαν ο Mayor, ο Victorin Strigel και άλλοι σχισματικοί απεργίφθησαν, από ένα είδος ενστίχτου, σαν αντίθετα στο πνεύμα όλου του σώματος και η ιδρυμένη από τον απόστολο της Βυττεμβέργης κοινότητα απεδείχθη πάντοτε ο

πιστός ερμηνέας του λόγου του Λουθήρου. Αν προς στιγμήν υποθέσουμε ότι οι ιδρυτές αυτών των πολιτικών και θρησκευτικών κοινωνιών είχαν αποστολή από το Θεό, τι θα διαπιστώσουμε;

Κατ' αρχήν μια ανώτερη ώθηση που κατεβαίνει από τον ουρανό, κατόπιν μια μακρά κίνηση που διασχίζει το διάστημα κι έρχεται να καταλήξει στον άνθρωπο. Λοιπόν, τα γενικά γεγονότα που προέρχονται και γεννιώνται από την πρώτη αιτία θα είναι και θεία και ανθρώπινα, ταυτόχρονα: Θα είναι θεία, εφόσον θα προκαλέσουν αιωρισμούς μιας κινήσεως τυπωμένης άνωθεν, θα είναι και ανθρώπινα εφόσον θα εκπορευθούν επίσης εκ της δραστηριότητας του ανθρώπου. μ' αυτές τις δυο αιτίες, θα ρυθμίσουν όλες τις λειτουργίες του κοινωνικού μηχανισμού, θα ζωογονήσουν με την εγκάρδια επιρροή τους ολόκληρο το σώμα, θα κατευθύνουν τις ψυχές όλων των μελών τους. θα είναι σαν την πνοή του ιδρυτού, σαν το πνεύμα που ζωοποιεί τους θεσμούς του.

Πάνω σ' αυτό το μοντέλο πρέπει να εκτιμήσουμε το αλάθητο της Εκκλησίας στην ερμηνεία της Αγίας Γραφής. Όλες τις επεξεργασμένες και ανεπτυγμένες διδασκαλίες δογματικές και ηθικές που μπορούν να θεωρηθούν σαν γεγονότα γενικά και παγκόσμια, οφείλουμε να τα θεωρούμε σαν θέσφατα του ίδιου του Ιησού Χριστού, διότι απορρέουν από το θείο του Πνεύμα. Περιστόν είναι να παρατηρήσουμε ότι η θεία κοινωνία διαφέρει από τις ανθρώπινες όσο ο Δημιουργός διαφέρει από το δημιούργημα, ο Παντοδύναμος από τον αδύναμο θνητό και ενώ η πρώτη, θεμελιωμένη στο βράχο, αψηφά όλες τις καταιγίδες και μένει αιώνια, οι τελευταίες βαδίζουν προς την αναπόφευκτη καταστροφή και ολοένα καταποντίζονται πάντοτε συνθέμελες.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΩΣ ΕΡΜΗΝΕΩΣ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ

Ας προσπαθήσουμε να διεισδύσουμε ακόμη περαιτέρω στο ζήτημα της Γραφής και της Παράδοσης, αφού την εξετάσαμε υπό το φως της λογικής ας την μελετήσουμε κάτω από τον πυρσό της εκκλησιαστικής ιστορίας, γιατί οι αγώνες της πλάνης κατά της αλήθειας την φωτίζουν μέχρι τα έσχατα βάθη της.

Αν εξαιρέσουμε μερικές Ιουδαϊκές αιρέσεις που επεδίωκαν να φορτώσουν στο ευαγγέλιο τελετουργικούς νόμους, οι **γνωστικοί** αποτελούν την αρχαιότερη αίρεση. Η αιωνιότητα της ύλης, η δημιουργία και διακυβέρνηση του κόσμου από ένα κατώτερο πνεύμα, τον δημιουργό όπως τον ονόμαζαν αυτές οι αιρέσεις; ο **δοκητισμός** τους και όλα τα ονειροπολήματά τους είναι αιρέσεις πολύ γνωστές ώστε δεν χρειάζεται να τις εκθέσουμε εδώ. Σήμερα όλες οι χριστιανικές αιρέσεις απορρίπτουν αυτά τα τερατολογήματα σαν αντίθετα στον χριστιανισμό.

Εί λοιπόν, αυτοί οι γνωστικοί επείσθησαν από την Γραφήν για τα ψεύδη τους; Όχι. προτίμησαν να απορρίψουν την Παλαιά Διαθήκη και ανεκήρυξαν ως κανονικά τα απόκρυφα ευαγγέλια. Ένας μεγάλος αριθμός μελετητών, μεταξύ αυτών που εμελέτησαν τον γνωστικισμό, για να μη πούμε όλοι, διερωτήθησαν αναμφιβόλως: Πώς ήταν δυνατόν και αυτές οι πλάνες έγιναν δεκτές; Πώς βρήκαν αυτοί οι αιρετικοί αυτές τις δαιμονολογίες και τόσες παραδοξολογίες μέσα στο λόγο του Χριστού και των αποστόλων; Και ποιος δεν θα τολμούσε να ανασιευάσει μέσα σε μια ώρα τις διδασκαλίες χιλίων μαθητών του Μαρκιωνα; Ποιος δεν θα ήθελε μέσω της Γραφής να τους οδηγήσει ξανά στην Εκκλησία; Έτσι περνάμε από τον πειρασμό να κατηγορήσουμε τους πρώτους τους αντιπάλους για έλλειψη επιδεξιότητας, γιατί δεν μπόρεσαν να είναι αποτελεσματικοί.

Αλλ' ας μη ξεχνάμε ότι, όταν η πλάνη γεννηθεί μέσα στις διάνοιες των ανθρώπων, όποια κι αν είναι τα σπέρματα τα θανατηφόρα που φέρει μέσα της, ούτε η λογική, ούτε η ευγλωττία δεν μπορούν να την καταστρέψουν. Οι ρίζες της είναι υπερβολικά βαθιές ώστε να μη μπορεί το βλέμμα του ανθρώπου να τις δει και το χέρι να τις ξεριζώσει. Παρατηρήστε την στις διάφορες φάσεις της: πρώτα γεννιέται, κατόπιν μεγαλώνει, κατόπιν πεθαίνει. Όσο βρίσκεται στην περίοδο της αύξησής της όλα ακόμα και τα εμπόδια, έρχονται εις βοήθειάν της. Όλα της παρέχουν μια μαρτυρία, μια απόδειξη. Ακούστε: η γη καταθέτει υπέρ αυτής και ο ουρανός είναι ο εγγυητής της. Εν τω μεταξύ άλλες ιδέες φυτρώνουν στα πνεύματα των ανθρώπων ένας νέος κόσμος χαράζει αλλά χωρίς καμιά επαφή με το παρελθόν.

Ούτε που το καταλαβαίνει, ερωτά έκπληκτος. Πώς αυτό ήταν δυνατόν και έγινε. Όταν η ίδια η θεία Χάρις αποσπά κάποιον από την πλάνη προς γενικήν έκπληξη τότε ο άνθρωπος αυτός λέγει ότι η διάνοιά του ήταν προηγουμένως θα μένη κάτω από τα πιο πυκνά σιρότη και ότι απ' τα μάτια του έπεσαν λέπια.

Τότε λοιπόν που διαπιστώθηκε το αδύνατον να οδηγηθούν οι γνωστικοί εις την Εκκλησίαν μέσω της Γραφής, μήπως η Εκκλησία δήλωσε ότι παραμένει αμφίβολον αν ο Θεός εδημιούργησε τον κόσμο, αν ο Ιησούς Χριστός υπήρξε αληθώς άνθρωπος. μέχρις ότου δια κηρυχθούν αυτά τα δόγματα βάσει της Γραφής;

Όχι βέβαια. Αλλά στηριζόμενη στην Παράδοση, στον ζωντανό λόγο, διεκήρυξε ότι και τότε που μπορούσαν να συζητούν τις αμφιβολίες για την διδασκαλία που περιέχουν τα Ιερά Βιβλία, η πίστη, σταθερή παγκόσμια απεφαινετο κατά τρόπον αρκετά αποφασιστικό. Και ότι όσοι ήθελαν να προσκολληθούν στον Ιησού Χριστό, να τον εκλέξουν σαν ποιμένα των ψυχών τους, δεν μπορούσαν να αποσείσουν τον ζυγό αυτής της αυθεντίας.

Αναμφίβολα οι διδάσκαλοι της Εκκλησίας ανασκεύασαν τις πλάνες των Γνωστικών δια της Γραφής, χωρίς αμφιβολία παρέθεσαν τα θεία διδάγματα μέσα στα γραπτά τους τα οποία γραπτά έγιναν μνημεία της δικής μας πίστης. Αλλά εις την περίπτωση αυτή δεν ήσαν αυτά παρά συλλογισμοί παρατιθέμενοι κατά συλλογισμών: δυο μερίδες ήλθαν εις αντιπαράταξη και η Γραφή ήταν στα χέρια και των δύο παρατάξεων. Ο πιστός μπορούσε να πεισθεί από τον γραπτό λόγο. το γνωρίζουμε, ότι οι γνωστικοί είχαν πέσει σε μεγάλες πλάνες, αλλά επειδή και αυτοί οι αιρετικοί είχαν με τη σειρά τους την πεποίθηση για την αλήθεια της διδασκαλίας τους, ο χριστιανισμός θα είχε εξαφανισθεί σαν θετικός θεσμός, αν η Βίβλος ήταν η μόνη αυθεντία, αν δεν υπήρχε ένας άλλος κανών πίστης, η παγκόσμια παράδοση.

Χωρίς αυτόν τον Κανόνα, χωρίς αυτό το κριτήριο ποτέ δεν θα ήταν δυνατόν να καθορίσουμε με βεβαιότητα ποια ήταν η χριστιανική πίστη. Μόλις και θα μπορούσε το άτομο να πει στους αιρετικούς αυτούς: ιδού το δικό μου αίσθημα και η πεποίθηση, ιδού το νόημα που αποδίδω στην Γραφήν. Με μια λέξη χωρίς την Παράδοση, καμιά διδασκαλία της Εκκλησίας, αλλά μόνον η αμφιβολία και η ατομική γνώμη. Χωρίς αυτήν καμιά κοινωνία πιστών αλλά, μόνον άτομα, χριστιανοί απομονωμένοι.

Μόλις η περί ης ο λόγος αίρεση έφθασε στην πιο ψηλή της φάση, να ότι εμφανίζονται οι **Μοναδιστές** για να της κηρύξουν ένα θανάσιμο πόλεμο. Πράγματι αυτή η τελευταία αίρεση είναι, και όχι ο Μοντανισμός όπως θέλει ο Neander, που αποτελεί την άκρην αντίθεση προς τον γνωστικισμόν. Οι μαθητές του Μαρκίωνα απορρίπτουν το ανθρώπινο στοιχείο, οι μοναδιστές το Θείο. Οι πρώτοι διδάσκουν ότι ο Σωτήρ ήταν ο θείος λόγος περιβεβλημένος ένα φαινομενικό σώμα, οι δεύτεροι υποστηρίζουν πως ο Σωτήρ επειδή εφωτίζετο άνωθεν δεν σημαίνει ότι δεν ήτο απλώς και μόνον ένας άνθρωπος. Εκείνοι έλεγαν: Τα πάντα κινεί το Πνεύμα του Θεού, αυτοί απαντούσαν: Το Άγιο Πνεύμα δεν κατέβηκε ούτε στους αποστόλους ούτε στην Εκκλησία. Κατά τους μεν η ύλη είναι ουσιωδώς κακή, στα μάτια των άλλων, όλα είναι καλά, δεν υπάρχει ουδόλως αρχέγονη πτώση και φθορά. Τέλος στην διδασκαλία των Γνωστικών, το Ευαγγέλιον είναι αρχή ζωής, σπέρμα αγαθού αρετή ουράνια, στο σύστημα των Μοναδιστών το Ευαγγέλιο είναι ένας κανών καθαρά ηθικός, μιά αφηρημένη ιδέα, ένα νεκρό γράμμα.

Εί λοιπόν οι Μοναδιστές όπως και οι γνωστικοί όπως και οι αιρετικοί όλων των χρόνων και τόπων, απέρριπταν την Παράδοση για να στηριχθούν αποκλειστικά πάνω στα Ιερά Βιβλία. **Τί ώφειλε να κάνει η Εκκλησία σ' αυτήν την περίσταση;**

Να δηλώσει ότι έκαστος θα έμενε στην γνώμη του περιμένοντας να δώσει η μελέτη της Γραφής μια ικανοποιητική λύση; Ναι, χωρίς αμφιβολία, θα ώφειλε να το κάνει, αν δεν είχε για την ίδρυσή της καμιά άλλη ιδέα, ούτε για την ουσία της ούτε για την σύστασή της. Αλλά έκανε ακριβώς το αντίθετο, και ιδού οι Θείες διδασκαλίες τις οποίες μας υποδηλώνει η διαγωγή της: Η διδασκαλία του Σωτήρος είναι αιώνια σίγουρη για τους δικούς του. Ο ζωντανός λόγος και ο γραπτός, ο χαραγμένος στις καρδιές από το Άγιο Πνεύμα λόγος και εκείνος που γράφτηκε στο χαρτί από τους θεόπνευστους συγγραφείς είναι ένας και ο αυτός. Οι αμφιβολίες που εμφανίζονται στον δεύτερο εξαφανίζονται κάτω από τον πυρσό του πρώτου.

Η διδασκαλία που εδιδάσκετο στην αρχή του χριστιανισμού, η σταθερή πίστη όλης της Εκκλησίας, να το κριτήριο, ο αλάθητος κανών κατά την ερμηνείαν της Αγίας Γραφής και, σύμφωνα μ' αυτόν τον κανόνα, είναι για πάντα βέβαιον ότι ο Θεός μας Σωτήρ είναι Θεός και ότι μας εγέμισε με μια Θεία ενέργεια.

Εκείνος που θεμελιώνει την πίστη του πάνω στην Γραφή, δηλαδή στα αποτελέσματα που τον έχουν οδηγήσει οι βιβλικές του έρευνες, αυτός δεν έχει καθόλου πίστη, δεν έχει ούτε μικρά ιδέα του τι είναι πίστη. Αυτός δεν θα ήταν πάντα έτοιμος να τροποποιήσει την "πίστη" του; Δεν οφείλει να δεχθεί πώς με μια βαθύτερη μελέτη των Ιερών Γραμμάτων θα έφθανε ίσως σε όλως διόλου άλλα αποτελέσματα; Και επομένως. ρωτάμε, μπορεί να γεννηθεί στην ψυχή του μια βαθειά πεποίθηση ακλόνητη, σταθερή σαν τον βράχο; Και όμως να η μόνη διάταξη που αξίζει το όνομα της Πίστης. Πίστη, ενότιας πεποιθήσεων, παγκοσμιοτήσ διδασκαλίας είναι ένα και το αυτό πράγμα. Ο άνθρωπος που πιστεύει αληθινά ακόμα και αν η πεποίθησή του είναι πλανημένη, είναι ενδόμυχα πεπεισμένος ότι κατέχει την διδαχήν του Χριστού, ότι συμμετέχει στην πίστη των αποστόλων και όλης της Εκκλησίας. Δια κρατεί σταθερώσ ότι αυτή η Πίστη περιλείουσα πάσαν αλήθειαν, είναι αιώνια, αμετάβλητη, αναγκαία. Αυτή η Πίστη είναι η μόνη λογική, η μόνη αντάξια του ανθρώπου. Όλα τα άλλα δεν αποτελούν παρά προσωπική γνώμη και αβεβαιότητα.

Τα συστήματα των γνωστικών και των μοναδιστών επέπρωτο με την πάροδο των αιώνων να τα καταπιεί το μηδέν. Καινούργιες εποχές είδαν την γέννηση νέων αιρέσεων.

Όλεσ όμως ύψωσαν σαν σημαία την ίδια βασική αρχή, ότι δηλαδή η Γραφή ήταν η μόνη πηγή της χριστιανικής αλήθειασ, ο μόνος κανών Πίστewσ. Αυτό το δόγμα κοινό σε όλους τους αιρετικούς, το ίδιο στους γνωστικούς του δευτέρου αιώνα και στους **Βάλδιουσ** του δωδέκατου ανακηρυχθέν από τους Αρειανούς καθώσ και από τους Νεστοριανούς, αυτό το δόγμα γέννησε τις πιο αποκλίνουσεσ πεποιθήσεισ, τις πιο αντιφατικές διδασκαλίες. Πράγματι, τι το πιο αντίθετο όσο ο **γνωστικισμός** και ο **Πελαγιανισμός**, όσο ο **Σαβελλιανισμός** και ο **Αρειανισμός**;

Ε, λοιπόν, και μόνη η θεώρηση ότι αυτή η αρχή, πάντοτε μία, αδιάκοπα ίδια, εκύρωσε όλες τις πεποιθήσεισ, όλες τις αποπλανήσεισ του πνεύματος, όλες τις τερατολογίες, αυτή η θεώρηση μόνη θα αρκούσε να αποδείξει ότι αυτή η αρχή κρύπτει κάποια βαθειά αίρεση, ότι ανοίγει μιá άβυσσο απροσμέτρητη μεταξύ Γραφήσ και ατόμου.

Ασ σταθούμε για να θεωρήσουμε την διδασκαλία των αιρετικών. Όλοι αυτοί αναγνωρίζουν ότι η καθολική Εκκλησία αποκηρύπτουσα τις προηγούμενεσ αιρέσεισ, υπήρξε αλάθητος ερμηνέασ της αλήθειασ, αρέσκονται να συνυπογράφουν τις κρίσεισ που η Εκκλησία έφερε κατά των προκατόχων των αιρετικών. Όμως δεν θέλουν να αναγνωρίσουν τις αρχές που υπαγόρευσαν αυτές τις αποφάσεισ της Εκκλησίας. Έτσι, ο αρειανός δέχεται μετά χαράσ τις αποφάσεισ της κατά των γνωστικών. Αλλά σε ποια βάση βασίζονται αυτές οι αποφάσεισ, ιδού τι δεν θέλει αυτόσ ο αιρετικός να αντιληφθεί. Κλείνει τα μάτια για να μη δει ότι η Εκκλησία, εάν είχε συσταθή στις βάσεισ που αυτόσ της αποδίδει, δεν θα μπορούσε να διασώσει αυτή τα δόγματα που αυτόσ ο αιρετικός αρειανός ομολογεί μαζί της. Οι πελαγιανοί και οι νεστοριανοί ομόφωνα καταδικάζουν τον αρειανισμό, αλλά σε λίγο η όρασή τους διαταράσσεται και η διάνοιά τους σκοτίζεται: για να φθάσουν στην χριστιανική αλήθεια, εγκαταλείπουν την οδόν της Εκκλησίας και παίρνουν το δρόμο των αιρέσεων που αυτοί βδελύττονται. θέλουν την ύλη χωρίς την μορφήν.

Ο Λούθηροσ και ο Καλβίνουσ δεν έκαναν ακριβώσ το ίδιο; Σε ό,τι είχε αποφασισθεί κατά των γνωστικών, αρειανών, νεστοριανών, πελαγιανών, κ.λ.π.; Οι επίδοξοί Μεταρρυθμιστές έδωσαν την πλήρη συγκατάθεσή τους. Αλλά όταν επρόκειτο να οικοδομήσουν το ευαγγέλιόν τους, απεμακρύνθησαν από την Εκκλησία πάνω στα ίχνη αυτών των ανθρώπων τους οποίους εβδελύττοντο, τους οποίους έκαϊαν κάθε φορά που έπεφταν στα χέρια τους.

Τώρα πρέπει να καταλάβουμε το βαθύ νόημα του καθολικού δόγματος: Οι διδάσκαλοι της Πίστης μας, μας λένε: δεν μπορείτε να κατέχετε τον Χριστιανισμό παρά εν τη ενώσει με την ουσιώδη μορφή του, δηλαδή, την Εκκλησίαν. Αναγνώστε τα Ιερά Βιβλία υπό το πνεύμα αυτού του ζώντος θεσμού, απενίστατε μέσα σ' αυτήν τον Σωτήρα του κόσμου, και η αληθής του εικών θα αφυπνισθεί στις καρδιές και στις διάνοιές σας, γιατί η κοινωνία των πιστών είναι το όργανό του, η διαρκής φανέρωσή του.

Αλλ' ακούω τον σαρκισμό της ασέβειας... Και τι λοιπόν; Δεν είναι προτιμώτερο να χρησιμοποιείς ένα πυρσό παρά να μένεις στα σκοτάδια; Ω! έπαρση του ανθρώπου, που απωθεί την συνδρομή που μόνη αυτή μπορεί να δυναμώσει την αδυναμία του. Ισχυρά πνεύματα που για να δείτε τ' αστέρια δεν έχετε ανάγκη από τηλεσκόπιο, και που βλέπετε δια μέσου του καλύμματος το οποίο ο πρώτος τυχόν ανόητος μόλις άπλωσε στα μάτια σας.

ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΟΡΦΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΓΡΑΦΗΣ ΚΑΙ Σ' ΕΚΕΙΝΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ. Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΥΤΩΝ ΤΩΝ ΔΥΟ

Είναι επομένως η Εκκλησία ο αλάθητος ερμηνέας της Αγίας Γραφής. Ποια λοιπόν είναι η συνέπεια τούτου; Είναι ότι η διδασκαλία της Εκκλησίας και εκείνη της Γραφής είναι ένα και το αυτό πράγμα. Όμως αυτή η ενότητα αυτή η ταυτότητα δεν αφορά ούτε στο γράμμα ούτε στην μορφή: δεν περιλαμβάνει παρά το πνεύμα και την ουσία. Εφόσον η χριστιανική αλήθεια έπρεπε να διαρκέσει μέχρι το τέλος του κόσμου και να γίνει κτήμα του ανθρώπου, έπρεπε πάση ανάγκη να φανερωθεί διαδοχικά υπό διάφορα εκφραστικά σχήματα, να περιβληθή ούτως ειπείν μέσα στη ροή των αιώνων ένα καινούργιο εξωτερικό περίβλημα. Η φύση της Εκκλησίας, το ίδιο και ο σκοπός της σύστασής της απαιτούσε οπωσδήποτε αυτήν την εξωτερική μεταμόρφωση. Αυτό πρόκειται να το δείξουν οι γραμμές που ακολουθούν.

Ο αιώνιος λόγος, που ανήγγειλε ο θείος Διδάσκαλος, έγινε δεκτός από τους μαθητές του, και έκτοτε έγινε πίστη, κτήμα του ανθρώπου. Προχωρώ: όταν ο Σωτήρ ανέβηκε στον πατέρα του, δεν υπήρχε για τον κόσμο, παρά μόνον μέσα στην πίστη των αποστόλων.

Αλλ' ευθύς ως ο θείος Λόγος έγινε Κτήμα ανθρώπινο, αμέσως υπέστη τους νόμους που πρυτανεύουν στην ανθρώπινη διάνοια. Αμέσως απ' τη στιγμή αυτή ο λόγος έγινε κατανοητός, διετηρήθη, μετεβιβάσθη υπό της ανθρωπίνης δραστηριότητας. Ακόμη και η μορφή των ευαγγελικών αναγνώσμάτων αποδεικνύει ό,τι είπαμε. Τόσο στην επιλογή όσο και στη διάθεση της ύλης, μέσα στην σύλληψη και έκθεση του θέματος, παντού φαίνεται η ιδιαίτερη ιδιοφυΐα εκάστου εκ των ιερών ιστορικών συγγραφέων. Αλλά τι θα συμβή όταν οι απόστολοι διασχίσουν τις θάλασσες, όταν θα φέρουν το Ευαγγέλιο στις εσχατιές του κόσμου;

Τότε βλέπουμε να εμφανίζονται, ανάμεσα σ' αυτούς που δέχονται το κήρυγμα, ένα πλήθος δυσκολιών που οι απόστολοι είναι υποχρεωμένοι να ξεπεράσουν, και γι' αυτό πρέπει αυτοί να συζητήσουν, να συλλογισθούν, να συγκρίνουν, πρόκειται δηλαδή για ενέργειες που θέτουν σε λειτουργία όλες τις ικανότητες της νοήσεως.

Έτσι, η διδασκαλία του Σωτήρος ετέθη κάτω από την άσκηση της ανθρώπινης διάνοιας. Αφ ενός ο θείος Λόγος υπέστη ανάλυση και έλαβε τις λογικές κατηγορίες. Αφ ετέρου συμπαρατάχθηκε και συγκρίθηκε με τον εαυτό του. Ανήγαγαν όλα τα μέρη του σε ορισμένα θεμελιακά σημεία και φιλοτέχνησαν τη βάση στην οποία βασίζεται όλο Το οικοδόμημα. Έκτοτε μία άποψη διαυγέστερη και καλλίτερα περιγεγραμμένη ανοίχτηκε στο ανθρώπινο πνεύμα, διότι όλες τις ιδέες που του έρχονται έξωθεν πρέπει να τις αφομοιώσει με τον εαυτό του σαν μέσο μιας δεύτερης δημιουργίας, αν θέλει να έχει πλήρη συνείδησή των. Έτσι επεξεργασμένη τρόπον τινά με τη βοήθεια της ανθρώπινης διάνοιας, η αρχική διδασκαλία φανερώθηκε κάτω από πολλές διαφορετικές μορφές, αλλ' όμως αυτή ταυτιζόταν πάντα με την αρχική διδασκαλία; Μπορούμε να απαντήσουμε ναι και όχι: ναι, εφόσον έμεινε η ίδιο κατά την ουσία της, όχι, εφόσον αλλάζει κατά τη μορφή της. Βέβαια από την εποχή των Αποστόλων το Θείο Πνεύμα επεστάτησε σε όλες αυτές τις αναπτύξεις της Διδασκαλίας. Αλλά είναι εξ ίσου βέβαιο ότι αυτά δεν έγιναν χωρίς τον ίδιο τον άνθρωπο, χωρίς τη δραστηριότητά του, χωρίς τη διάνοιά του. Όπως στα χριστιανικά καλά έργα η ελευθερία και η Χάρις, το Θείο και το ανθρώπινο αλληλο-διεισδύουν αμοιβαία, έτσι συμβαίνει και στο σημείο που θίγουμε.

Ουδέποτε θα ήταν δυνατόν να συνέβαινε διαφορετικά. Μετά τον θάνατο των Αποστόλων, όταν τα ευαγγέλια, οι επιστολές και όλες οι Γραφές περιήλθαν στα χέρια των πιστών και τότε ακόμη βλέπουμε τον λόγο του Θεού τρόπον τινά υποτεταγμένον στην ανθρώπινη δραστηριότητα.

Όταν η Εκκλησία διατυπώνει την αρχέγονή της διδασκαλία κατά των αιρέσεων, πρέπει κατ' ανάγκην να αλλάξει την αποστολική έκφραση με άλλη πιο κατάλληλη για την απώθηση της πλάνης που η Εκκλησία θέλει να καταδικάσει

Οι Απόστολοι δείχνοντας τη Θεία αλήθεια υπό όλες τις εσώψεις της, δεν μπόρεσαν να διατηρήσουν την πρωταρχική μορφή. Ούτε και η Εκκλησία το ηδυνήθη.

Εφόσον η αίρεση αναπαράγεται υπό χίλιες διαφορετικές όψεις, εφόσον ενδύεται όλα τα εξωτερικά σχήματα, δανείζεται όλα τα χρώματα, η Εκκλησία επίσης οφείλει να πάρει διαφορετικές θέσεις, οφείλει να σταθεί απέναντι στην πλάνη προκειμένου να αντιπαραθέσει στις καινούργιες εκφράσεις της αίρεσης μία νέα ορολογία. Όποιος εξετάσει το σύμβολο της Νικαίας, θα αναγνωρίσει, ό,τι ισχυρισθήκαμε ανωτέρω. Έτσι, η Παράδοση μεταδίδει την χριστιανική αλήθεια δια μέσου των αιώνων κάτω από ποικίλα περιβλήματα, ντύνοντάς την με μια μορφή πάντοτε νέα. Και αυτό γιατί; Επειδή αυτή η αλήθεια είναι εμπειστευμένη σε ανθρώπους, που οφείλουν να λαβαίνουν υπ' όψει τους καιρούς και τις περιστάσεις. Και όπως τα γραπτά των Αποστόλων δίνουν περισσότερο φως στα λόγια του Θεού Διδασκάλου, έτσι η διδασκαλία της Εκκλησίας ρίπτει καινούργιο φως στη διδασκαλία της Αγίας Γραφής. Πώς, λοιπόν, οι μαθητές του Λουθήρου τολμούν να μας λένε: Εγκαταλείπετε την διδασκαλίαν των Ιερών Βιβλίων για να κηρύξετε την διδασκαλία της Εκκλησίας; Στο σημείο, αυτό δεν θα μπορούσαμε να τους απαντήσουμε: εγκαταλείπετε την διδασκαλία του Σωτήρος για να κηρύξετε μόνο και μόνο τη διδασκαλία της Γραφής; Ποτέ δεν θα μας είχαν διατυπώσει μια τόσο άτοπη αντίρρηση, αν είχαν αντιληφθεί ότι ο Ιησούς Χριστός υπήρξε Θεός και συνάμα άνθρωπος, και ότι επομένως θέλησε να συνεχίσει το έργο του με τρόπο ταυτόχρονα Θεϊόν και ανθρώπινον.

Κατά τα λοιπά, αν διεισδύουμε όλο και περαιτέρω μέσα στην ευαγγελική αποκάλυψη όσο προχωρούμε μέσα στους χριστιανικούς αιώνες, αυτό το οφείλουμε φαίνεται στις επιθέσεις της πλάνης κατά της αλήθειας. Παρακινούμενοι από ένα τυφλό ζήλο οι Ιουδαίοι, εκείνοι που δεν είχαν μεταστραφεί στον Χριστιανισμό κατά τρόπον ορθόν, οπλίζονται για να υπερασπισθούν την μωσαϊκή θρησκεία: ο Άγιος Παύλος μας αποκαλύπτει την ανωτερότητα του Ευαγγελίου και την εξοχότητα της Πίστης. Ταραχές ξεσπούν μεταξύ των πιστών της Κορίνθου, ο ίδιος απόστολος χαράσσει τις ουράνιες διδασκαλίες του περί της Εκκλησίας. Μετ' ολίγον οι γνωστικοί σπείρουν την διχόνοϊαν στον αγρό του Κυρίου. Αλλά μέσα απ' τα έγκατα αυτού του αγώνα αναβλύζει ένα ζωηρό φως επί ζητημάτων μεγίστης σημασίας, περί της καταγωγής του κακού, περί της φύσεως της ελευθερίας, περί της πρώτης και της δεύτερης της εν Χριστώ δημιουργίας.

Έτσι και η πολεμική κατά των πελαγιανών μας αποκάλυψε ούτως ειπείν, την αδυναμία και την βαθεία αθλιότητα του ανθρώπου. Τέλος η πτώση του προτεσταντισμού εσημείωσε μια ανοδική πορεία στον καθολικισμό. Ας συγκρίνουμε τους συγγραφείς των τελευταίων χρόνων με τα συγγράμματα τα πριν από την σύνοδο του Τριδέντου, και θα δούμε πολύ καθαρά, ότι ως προς την γνωριμία του χριστιανισμού, βρισκόμαστε σε ένα βαθμό πολύ υψηλότερο απ' ό,τι εδώ και τρεις αιώνες.

Όλα τα δόγματα τεθέντα επί τάπητος από τον Λούθηρο εσχολιάστηκαν, συζητήθηκαν, τοποθετήθηκαν υπό νέο φώς, βασίσθηκαν σε βάσεις πιο σταθερές και καλλίτερα περιγραμμένες. Επομένως κάθε βαθύτερη θεώρηση της χριστιανικής αλήθειας έχει σαν προϋπόθεση, τον αγώνα και την

μάχη, την επίθεση και την υπεράσπιση της αλήθειας. Αυτό το φαινόμενο είναι πολύ σπουδαίο ώστε δεν μπορεί παρά να επικεντρώσει προς στιγμήν την προσοχή μας.

Όταν η πλάνη ρίψει την αμφιβολία και την διαίρεση στα πνεύματα, ποίο είναι το μέσο, εκτός από την αυθεντία, να διακρίνουμε την αληθινή διδασκαλία και να ξαναφέρουμε την ενότητα στο χώρο της πεποίθησης; Χωρίς αλάθητο δικαστήριο, χωρίς ζώντα κριτή, δεν θα πέφταμε από προσωπική γνώμη σε άλλη γνώμη, από πλάνη σε πλάνη, μέχρι να φθάσουμε στον πυθμένα του γκρεμού; Επίσης, για να παρατηρήσουμε εν παρόδω, παντού όπου η Γραφή εκηρύχθη μόνος γνώμων πίστεως, δεν κατανόησαν τις αναπτύξεις του δόγματος, τις απέρριψαν μάλιστα εξ απόψεως μορφής. Ενίοτε επίσης το άτοπον αυτών των αρχών, οι καταστροφικές συνέπειές τους σπρώχνουν και γκρεμίζουν σε μια άλλη άβυσσον.

Ο αιρετικός, αφού διήνυσε την σταδιοδρομία της αίρεσης, καλυμμένος από πυκνά σκοτάδια, συναντώντας παντού το χάος και μόνον, έχει έλθει σε απόγνωση για το αν ποτέ θα βγή απ' αυτό τον λαβύρινθο της αμφιβολίας και των προσωπικών απόψεων, τότε στην απόγνωσή του, αποδίδει στην Γραφή όλες τις φαντασιώσεις του, όλα τα όνειρα της εποχής σαν αντίστοιχα τόσες προτάσεις πίστης. Αλλά εάν ανεβάζουμε στο επίπεδο του δόγματος όλες τις προσωπικές γνώμες, οιοσδήποτε κι αν είναι αυτές, που είναι συνδεδεμένες με την Γραφή, σε τι θα καταλήξει τότε η χριστιανική ιστορία; Σ' αυτό θα καταλήξει, στο να δείχνει ότι η Γραφή, εκ του γεγονότος ότι δέχεται όλες τις απόψεις, δεν περιέχει κανένα νόημα. Ιδού λοιπόν σε τι οδηγούν όλες οι αντιρρήσεις κατά της καθολικής Εκκλησίας. Όλοι οι δογματικοί όροι σας, μας λένε με λόγια ισοδύναμα, υποθέτουν ότι το Γράμμα των Γραφών υποκρύπτει ένα νόημα μοναδικό, για πάντα αμετάβλητο, εν τούτοις αυτή δεν έχει κανένα νόημα αφού τα έχει όλα. Το ανθρώπινο πνεύμα μέσα στην χριστιανική Εκκλησία, δεν έχει άλλο σκοπό παρά να φέρνει στο φως αυτήν την αλήθεια, που δεκαοκτώ αιώνες δεν μπόρεσαν να σας δώσουν να καταλάβετε.

ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΥΠΟ ΣΤΕΝΗ ΕΝΝΟΙΑ - ΚΑΝΩΝ ΤΩΝ ΓΡΑΦΩΝ

Ας θεωρήσουμε ακόμη την Παράδοση υπό μίαν άλλην έποψη. Μέχρι τώρα την έχουμε ορίσει σαν το χριστιανικό αίσθημα, το λόγο τον ζώντα, το κριτήριο στην ερμηνεία της Αγίας Γραφής. Υπ' αυτήν την σχέση η Παράδοση και η Γραφή δεν είναι παρά εν και το αυτό, περιλαμβάνουν και αι δύο το ίδιο ποσόν αληθειών. Όμως υπάρχουν πολλά δόγματα αναντίρροτα, περιβεβλημένα με την πιο υψηλήν βεβαιότητα, διδασκόμενα από τους Αποστόλους, που ο γραπτός λόγος δεν περιέχει καθόλου ή το πολύ μ' ένα τρόπο πολύ συνεπτυγμένο. Ιδού η διδασκαλία της Εκκλησίας, διδασκαλία της πιο μεγάλης σπουδαιότητας, και στην οποία διδασκαλία ανυψούται υπό ορισμένες επόψεις όλο το χριστιανικό οικοδόμημα. Σ' αυτό το θεμέλιο βασίζεται η κανονικότης και η θεοπνευστία της Γραφής, διότι αυτή η Γραφή δεν δηλώνει ουδόλως ποια είναι τα βιβλία από τα οποία αποτελείται, και αν περιελάμβανε αυτήν την ένδειξη, θα υπελείπετο να αποδειχθεί η αυθεντία, το αλάθητο αυτής της μαρτυρίας.

Λοιπόν την θεοπνευστίαν των Αγίων Γραφών μας την πιστοποιεί η κοινωνία που ίδρυσεν ο Σωτήρ. Προς το παρόν πρέπει να αντιληφθούμε, ελπίζουμε, την αναγκαιότητα της αυθεντίας της Εκκλησίας. Πού υπάρχει χριστιανός, ο οποίος να μη αναγνωρίζει τον δάκτυλο του Θεού στο ζήτημα της διατήρησης των Γραφών; Αλλά πρέπει να συμφωνήσουμε στο σημείο αυτό ότι δηλαδή η Εκκλησία ήταν εκείνη που έκανε αυτό το θαύμα, η Εκκλησία είναι που διέσωσε τα μνημεία της πίστεώς μας. Ποιος δεν το γνωρίζει αυτό; Οι αιρετικοί των πρώτων αιώνων, οι γνωστικοί και οι αντιτριαδικοί, απέρριπταν τότε ένα και τότε άλλο ευαγγέλιο. Μ' ένα ιερόσυλο χέρι περιέκοπταν τα γνήσια γραπτά έργα των αποστόλων και παρήγαγαν πλαστά. Αυτοί οι αιρετικοί κτύπησαν την Εκκλησίαν με τον ίδιο τρόπο όπως αργότερα οι προτεστάντες. Την Εκκλησία αυτοί οι αιρετικοί ονομάζουν εκ συμφώνου πόρνη της Βαβυλώνας, διαφθορέα της αληθινής διδασκαλίας, τύραννο της διανοίας. Αυτήν την Εκκλησίαν ο Θεός διάλεξε για να φυλάξει τον θησαυρό των χριστιανών. Τι δεν θα μπορούσαμε να συμπεράνουμε απ' αυτό. Αυτή η παρατήρηση προξενούσε στον ίδιο τον Λούθηρο μια βαθεία εντύπωση. Δεν θα αναφέρουμε τους στοχασμούς του επ' αυτού. Αφήνουμε στους μαθητές του την φροντίδα να τα συμφιλιώσουν, αν μπορούν, με την στάση που κράτησε απέναντι στην Εκκλησία.

Οι προτεστάντες δεν συμφωνούν καθόλου με τους καθολικούς στο ζήτημα του Κανόνος των Γραφών. Στην αρχή φάνηκε ότι σπουδαίες αντιθέσεις επρόκειτο να αναπτυχθούν πάνω σ' αυτό το ζήτημα. Επιστεύθη ότι ο Λούθηρος θα ξαναζωντάνευε τις θλιβερές σκηνές των πρώτων χριστιανικών αιώνων, όταν απέρριπταν το πρωί ένα ευαγγέλιο και το βράδυ ένα άλλο, ανάλογα με τις απαιτήσεις των αιρετικών διδασκαλιών. Όπως γνωρίζουμε ο Πατριάρχης της μεταρρυθμίσεως, απέρριψε την επιστολήν του Ιακώβου, έφθασε μάλιστα στο σημείο να την ονομάζει γραπτό αξιοθρήνητο, αχυρένιο (Strohernen). **Δεν μιλούσε διαφορετικά για την Αποκάλυψη του Ιωάννου, και συνήθιζε να λέγει ότι δεν πρέπει να ψάχνωμε το αληθινό ευαγγέλιο στα τρία πρώτα κανονικά ευαγγέλια.**

Με μια λέξη, απ' όλα τα βιβλία της Καινής Διαθήκης, δεν σεβάστηκε παρά το Ευαγγέλιο του Ιωάννη, τις Πράξεις των Αποστόλων, τις επιστολές του Αποστόλου Παύλου. Η επιστολή του Αγίου Ιακώβου αντέλεγε στη διδασκαλία του Λουθήρου για τα καλά έργα. Και ο Λούθηρος προτίμησε να απορρίψει αυτό το κανονικό βιβλίο παρά να αναθεωρήσει τη γνώμη του, προτίμησε να σχίσει ένα θεόπνευστο βιβλίο μάλλον παρά να θέσει υπό αμφισβήτηση το δικό του αλάθητο. Η Αποκάλυψη του Ιωάννου επίσης δεν μπορούσε να τύχει χάριτος απ' αυτόν: παρ' όλες τις σκοτεινές σελίδες της, ήταν πολύ εύγλωττη σε πολλά εδάφια της. Έγραφε π.χ. «**Μακάριοι οι νεκροί οι εν Κυρίω αποθνήσκοντες... τα γαρ έργα αυτών ακολουθεί μετ' αυτών**». (Αποκ. Ιδ' 14). Σ' αυτό το εδάφιο

υπήρχε κάτι που να σκανδαλίσει τον ανακαινιστή των Γραφών. Όσο για την ανήκουστη μέχρι την Μεταρρύθμιση πρόταση, ότι δεν πρέπει να αναζητήσουμε το Ευαγγέλιο μέσα στα κανονικά Ευαγγέλια, εξηγείται από το νόημα που είπαμε ότι είχε στη προτεσταντική διδασκαλία αυτό το τελευταίο. Εν τούτοις δεν μπόρεσε, υπ' αυτόν τον συσχετισμό, να παραπλανήσει το πνεύμα των μαθητών του. Αυτοί αναγνωρίζουν, όπως και οι επίδοξοι μετερρυθμισμένοι, όλα τα βιβλία της Καινής Διαθήκης. Ως προς την αρχαιότητα επικράτησαν οι προλήψεις των διδασκαλιών, και όλα τα βιβλία που ονομάζουμε δευτερο-κανονικά το ένα μετά το άλλο αφαιρέθηκαν από τον Κανόνα. Κατά τα λοιπά, η κριτική δεν υπήρξε το μόνο κίνητρο, που ωδήγησε σ' αυτό τους προτεστάντες. Ο Clausen, ανάμεσα σ' άλλους συγγραφείς της αιρέσεως το ομολογεί ρητώς.

ΛΟΥΘΗΡΑΝΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ: Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΕΙΝΑΙ Ο ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ ΚΑΝΩΝ ΠΙΣΤΕΩΣ

Επιμείνουμε ιδιαίτερα στο εξής σημείο, ότι δηλαδή ένα θετικό θρησκευμα, για να εντέλλεται την πίστη πρέπει να μεταδίδεται από γενιά σε γενιά υπό μιας ζώσης αυθεντίας. Αυτή η αλήθεια-αρχή είναι τόσο σαφής, τόσο φανερή, ώστε επιβάλλεται αφ' εαυτού της στο πνεύμα το μη προκατειλημμένο. Αλλ' είναι εξ' ίσου αληθές ότι αυτή η αρχή εφαρμόστηκε αρκικά λανθασμένα. Οι αιρετικοί, συγχέοντες την έννοια της αυθεντίας μ' εκείνη της μαρτυρίας, εμφαντάσθησαν ότι η θρησκεία μπορεί να μεταδίδεται ανά τους αιώνες όπως κάθε άλλο γεγονός, και ότι αρκεί να μιλούν αυτόπτες μάρτυρες για κάποιον απεσταλμένο του Θεού για να υποτάξει η μαρτυρία των την πίστη των ανθρώπων μέσα στη ροή των αιώνων. Όπως ο Πολύβιος και ο Τίτος Λίβιος μας διδάσκουν για τον δεύτερο καρχηδονιακό πόλεμο, όπως ο Ηρωδιανός μας διηγείται τη ζωή του αυτοκράτορα Κομμώδου, έτσι και οι ευαγγελιστές μέσα σ' αυτό το σύστημα, μας γνωρίζουν τον Ιησού Χριστό, και αποτελούν αυθεντία για όλους τους λάτρεις του.

Όλοι βλέπουν το λάθος αυτής της γνώμης. Οι καθολικοί κάνουν διάκριση ανάμεσα στους ιερούς και στους κοσμικούς συγγραφείς, και δεν θέτουν στην ίδια μοίρα την ανάγνωση του Ευαγγελίου και εκείνη οιασδήποτε άλλης ιστορίας. Για να κατασιγάσει η αμφιβολία μέσα στα πνεύματα και στις συνειδήσεις, πρέπει οι συγγραφείς των Ευαγγελίων να έχουν γράψει υπό συνθήκες ειδικές. Άλλως ο αναγνώστης πάντοτε θα διερωτάται: Άραγε αυτός ο Απόστολος είδε και άκουσε καλά, και κατάλαβε σωστά; Επί πλέον και για τον ίδιο λόγο, κάνουμε ώστε να υπερισχύσουν στην κατανόηση της Γραφής ιδιαίτερες συνθήκες, διότι δεν αρκεί να περιέχουν τα Ιερά Βιβλία την καθαρή αλήθεια, πρέπει επίσης και εμείς να την αντιλαμβανόμεθα αλάθητα. Κυρίως όταν πρόκειται για αποστολικά συγγράμματα απαιτούμε σίγουρες εγγυήσεις, εγγυήσεις υπερφυσικές, θείες. Όταν οι πρώτοι μαθητές του Κυρίου σχολιάζουν τη διδασκαλία περί της σωτηρίας, όταν απ' αυτήν εξάγουν νέες συνέπειες, η διεισδυτικότητα τους και η εντιμότης τους θα μπορούσαν μόνες αυτές να καθησυχάσουν τις συνειδήσεις μας; Και όταν διαβάζουμε τα γραπτά τους, όταν ακροώμεθα το λόγο τους, θα μας προφύλασσαν αρκούντως τα δικά μας αμυδρά φώτα από κάθε πλάνη;

Όχι αναμφίβολα, και γιατί; Διότι το Ευαγγέλιο πρέπει να ικανοποιεί όλως διόλου άλλες ανάγκες απ' ό,τι ένας Έλληνας ή Λατίνος κλασικός. Κι αυτό γιατί πρόκειται για μας τους ίδιους, για τα αιώνια πεπρωμένα μας, τέλος για όλο μας το είναι. Έστω ακόμη ότι αντλούμε από δυό διαφορετικές πηγές την γνώση μας περί του Θεού: από την φυσική και από την υπερφυσική αποκάλυψη, με άλλα λόγια από την αποκάλυψη του Θεού μέσα μας και από την αποκάλυψη του Σωτήρος εκτός ημών. Λοιπόν, όχι μόνο η εσωτερική αποκάλυψη γεννά την αλήθεια στις καρδιές μας, αλλά είναι επίσης, ίνα ούτως είπωμεν, το όργανο που συλλαμβάνει την εξωτερική αποκάλυψη. Εκτελεί λοιπόν δύο λειτουργίες, την λειτουργία να βεβαιώνει την εσωτερική αλήθεια μέσα στις ψυχές μας, και την λειτουργία να δέχεται εκ του εξωτερικού κόσμου τον Λόγον που μας έφερε ο Χριστός. Έτσι δύο αποκαλύψεις μιάς και της αυτής αλήθειας, αλλ' η εντός ημών αποκάλυψη πρέπει να υποτάσσεται στην έξωθεν ερχομένην, διότι αλλιώς δεν θα καταλαβαίναμε την αναγκαιότητα της τελευταίας. Όμως στο χώρο της ιστορίας, η κριτική εξετάζει τους μάρτυρες, ερευνά αν δεν απατήθηκαν ούτε απάτησαν, έτσι οφείλουμε στα θρησκευτικά θέματα να δοκιμάζουμε αυστηρά τον μάρτυρα που καταθέτει μέσα στη συνείδησή μας: κατέχει υπεροχική θέση σε σχέση μ' αυτόν που θίγει την ακοήν μας εκ του έξω κόσμου, συχνά του αλλοιώνει

την μαρτυρική κατάθεση, συχνά πιστεύει ότι αυτός επαναλαμβάνει τα λόγια του, όταν δεν εκφέρει παρά τις δικές του σκέψεις.

Οι υπερφυσικές λοιπόν αλήθειες δεν μπορούν να μεταδίδονται όπως τα φυσικά γεγονότα, και στα θρησκευτικά ζητήματα, η κατάθεση απλών μαρτύρων δεν συνιστά επαρκή αυθεντία.

Ότι ένας ιστορικός αφηγείται για ένα ανθρώπινο γεγονός δεν μπορούμε να το μάθουμε παρά από την αφήγησή του. Ότι η Καρχηδών αλώθηκε από το Σικιπίωνα, αυτό οι αρχαίοι συγγραφείς μόνοι αυτοί μας το καθιστούν γνωστό. Η συνείδηση σιωπά ως προς αυτό, και δεν μπορούμε στην περίπτωση αυτή να μπερδέψουμε την μαρτυρία της μ' εκείνη της ιστορίας. Δεν συμβαίνει το ίδιο όταν πρόκειται για την ευαγγελική διδασκαλία, επειδή οι θρησκευτικές αλήθειες μαρτυρούνται από διπλή μαρτυρία, περνώντας απ' την αντίληψη μας, μπορούν λίγο πολύ να δανεισθούν το χρώμα των σκέψεων μας, να πάρουν λίγο πολύ τον χαρακτήρα των προτιμήσεών μας. Και να γιατί ο Θεός μας έδωσε την αυθεντία της Εκκλησίας μαζί με τα βιβλία της Γραφής, για να είμαστε προφυλαγμένοι από κάθε πλάνη στην οικείωση του Θείου Λόγου. Αλλ' εάν οι αιώνιες ιδέες δεν εύρισκαν καμία απήχηση στην ψυχή μας, αν η αλήθεια δεν αφύπνιζε μία ζώσα μαρτυρία στο βάθος της συνείδησής μας, αν είμασταν στερημένοι από κάθε έννοια για τα θεία, τότε ίσως, αν η νύκτα του τάφου δεν γινόταν η μερίδα της διάνοιάς μας, ο γραπτός λόγος θα μαρτυρούσε ακριούντως τα ουράνια θέσφατα. Γιατί η φωνή που μιλά μέσα μας δεν θα μπορούσε, σ' αυτήν την υποθετική περίπτωση, να πνίξει τη φωνή που ακούγεται έξω από εμάς. Λοιπόν στο σημείο ακριβώς αυτό η Διδασκαλία του Λουθήρου περί της Γραφής συνδέεται προς τις άλλες πλάνες του.

Πράγματι, αν διδάσκεται ότι το προπατορικό αμάρτημα κατέστρεψε στον άνθρωπο τις θρησκευτικές και ηθικές του ικανότητες, την εν αυτώ εικόνα του Θεού, αν υποστηρίζεται ότι μόνο το Άγιο Πνεύμα καταθέτει μαρτυρικά μέσα στις καρδιές μας, μ' αυτό και μόνο αποδεικνύεται η πρόταση, ότι η Γραφή είναι η μόνη πηγή και μοναδικός κανών πίστης. Προσέτι ο Λούθηρος δεν παρέλειψε να προβάλει αυτή την διδασκαλία, ισχυρίσθηκε ότι τα θεόπνευστα βιβλία περιέχουν και κρίνουν μόνα τον λόγο της σωτηρίας. Ενώ απ' την άλλη πλευρά οι καθολικοί διδάσκουν ότι ο Θεός Διδάσκαλος εγκατέστησε την αυθεντία της Εκκλησίας προκειμένου να δώσει στον άνθρωπο την αληθινή πίστη, ο αρχιτέκτων της Μεταρρύθμισης καταστρέφει την ανθρώπινη αντιληπτική ικανότητα και εμφανίζει την πίστη σαν έργο μόνου του Θεού. Λέγει στον χριστιανό: Δεν είσαι εσύ που διαβάζεις την Γραφή, είναι το Άγιο Πνεύμα αυτός που την διαβάζει.

Μ' αυτόν τον τρόπο οι ανακαινιστές του Ευαγγελίου παραμέρισαν κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα από την υπόθεση της σωτηρίας του ανθρώπου. Μόλις ο απόγονος του Αδάμ, έλεγαν αυτοί, θέσει το χέρι του στο έργο του Θεού, το μεταμορφώνει απαίσια. **Κατά συνέπεια, μόνο το Άγιο Πνεύμα μας διδάσκει την αληθή διδασκαλία, και επομένως όταν διαβάζουμε τις Γραφές, αντιλαμβανόμεθα αμέσως τις αλήθειες που αυτές περικλείουν.** Βασισμένοι σ' αυτές τις αρχές, απέρριψαν την αυθεντία της Εκκλησίας χωρίς να φοβηθούν μήπως η λογική παραδομένη στον εαυτόν της ξεπεράσει κάθε όριο και θέσει στη θέση του Λόγου του Θεού τις δικές της παραισθήσεις. Εξ' άλλου γι' αυτούς ποιος λόγος να δοκιμάσουν αυτόν τον φόβο; Είχαν ήδη αρνηθεί τη λογική.

Οι προτεστάντες εξαγγέλλουν αυτές τις πλάνες συχνά με μια θαυμαστή αφέλεια. Ποιος δεν διάβασε στα βιβλία τους εκατό φορές ότι η Αγία Γραφή είναι ο μόνος κριτής σε ζητήματα πίστεως; **Στην περίπτωση αυτή βλέπουμε ότι οι σοφοί διδάσκαλοί τους συγχέουν τον αναγνώστη της Βίβλου με την ίδια τη Βίβλο.** Δεν είναι λοιπόν άλλο πράγμα να λέμε ότι η Γραφή είναι η πηγή της αληθούς διδασκαλίας και άλλο ότι είναι ο κριτής αυτής της διδασκαλίας; Η τελευταία πρόταση είναι

προφανώς λανθασμένη. **Είναι σαν να λέμε ότι ο κώδικς της νομοθεσίας είναι το ίδιο το δικαστήριο που ενεργεί την εφαρμογή του κώδικος.** Αλλ' επειδή ο Λούθηρος είχε απορρίψει από την αρχή της ανταρσίας του, κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα, φαντάσθηκε ότι οι δικές του σκέψεις πάνω στα ουράνια ζητήματα ήσαν εξ ίσου έργον του Θεού όσο και η βούλησή του για το αγαθό. Έκτοτε δεν διέκρινε πλέον ανάμεσα στον άνθρωπο και στα Ιερά Βιβλία, και υπεστήριζε ότι ο γραπτός Λόγος είναι ο μόνος κριτής επί των αμφισβητήσεων που αφορούν στην πίστη. Οι άλλοι μεταρρυθμιστές δεν χρησιμοποίησαν διαφορετικό λεξιλόγιο: Ο Ζβίγγλιος π.χ. γράφει «Η φωνή του ύψιστου Ποιμένος δεν μπορεί να πλανήσει. Εκείνος λοιπόν είναι αλάθητος, ο οποίος δεν ακούει παρά τον λόγο του Θεού». Καμπτόμεθα κάτω από το βάρος αυτού του συλλογισμού: **η Γραφή δεν μπορεί να οδηγήσει σε πλάνη. Επομένως ο χριστιανός που στηρίζεται αποκλειστικά πάνω στην Αγία Γραφή δεν μπορεί να πλανηθεί. Επομένως το να αναγνώσεις ένα αλάθητο σύγγραμμα και να είσαι προσωπικά αλάθητος είναι ένα και το αυτό πράγμα.** Αλλ' οι ανακαινιστές του Ευαγγελίου δεν σταμάτησαν εδώ. Συνεπέραιναν απ' την ίδια αρχή το λανθασμένο της δικής μας διδασκαλίας, εκ του ότι ακριβώς ερμηνεύομεν τα Ιερά Βιβλία σύμφωνα με την αυθεντίαν της Εκκλησίας.

Έτσι, ο Θεός κρατάει τον πυρσό μέσα στις διάνοιες με τον ίδιο τρόπο που ρίπτει στις καρδιές την επιθυμία- η σκέψη, όπως η βούληση, είναι καθαρά παθητική κάτω απ' το χέρι του Θεού: ιδού η θεμελιώδης αρχή του προτεσταντισμού.

Αυτή η λογική συνάφεια είναι απ' εαυτού της εις ύψιστον βαθμόν σαφής και την συναντάμε να επικρατεί στα συγγράμματα των Μεταρρυθμιστών. Κατά την γνώμη του Λουθήρου, ο απλός πιστός είναι ο κριτής ο πιο ελεύθερος απ' όλους. Γιατί διδασκόμενος εσωτερικά από τον Θεό, δεν υπακούει παρά στη φωνή του Αγίου Πνεύματος.

Ο Ζβίγγλιος αναπτύσσει την σκέψη του Λουθήρου, και η μαρτυρία του πρέπει να έχει τόσον περισσότερο δύναμη καθ' όσον ουδαμού των έργων του δεικνύει πνεύμα δημιουργικό. Σ' όλα του τα έργα είναι ζήτημα αν εκφέρει μίαν σκέψη που να είναι δική του αποκλειστικά. Και ενώ περιορίζεται να διευρύνει τις ιδέες του διδασκάλου, διατείνεται με σοβαρότητα ότι διεκδικεί πρωτοτυπία. Ο Ζβίγγλιος λοιπόν, συγκρίνει την Αγία Γραφή με τον Λόγο που εδημιούργησε το παν εκ του μηδενός. Με τον Λόγο που εδημιούργησε το φως, όταν ο Θεός είπε "Γεννηθήτω φως". Όπως οι προφήτες υποτάχθηκαν στον εσωτερικό λόγο, όπως υπεχώρησαν στη φωνή του Θεού χωρίς καμία άλλη σκέψη, έτσι συρόμεθα υπό του λόγου της Γραφής. Επειδή ο άνθρωπος αναμειγνύει την αλήθεια με την πλάνην, λέει ο ίδιος, δεν μπορεί να διδαχθεί από άνθρωπο, γιατί ουδείς έρχεται προς τον Χριστόν "εάν δεν ελκυσθεί από τον Πατέρα".

Παρέλκει να εξαγάγουμε το διφορούμενο νόημα που χρησιμεύει σαν βάση σ' αυτό το συλλογισμό. Ότι ο άνθρωπος δεν μπορεί να γεννήσει την πίστη στις καρδιές, ότι η αληθινή πίστη δεν γεννάται παρά κάτω από την επίδραση του Αγίου Πνεύματος, αυτό είναι εκτός αμφιβολίας. Αλλά το να προβάλλουμε ότι φθάνουμε στην πίστη χωρίς καμία ανθρώπινη συνδρομή, είναι σαν να πέφτεις στην ίδια πλάνη μ' εκείνη που κάνει από την μεταστροφή της πίστεως το έργο του Θεού μόνου.

Στο σημείο αυτό εξηγείται η αποστροφή των Μεταρρυθμιστών για την Φιλοσοφία. Ποιος θα το επίστευε. Ο Ζβίγγλιος θέλει οι μαθητές του αδύτου να εγκαταλείψουν τα βιβλία για να μάθουν ένα επάγγελμα: Η επιστήμη, λέγει φυσικώς την καρδιά και καθιστά αδύνατα τα του Θεού. Ο ίδιος εγκατάλειψε την μελέτη της Γραφής, και απευθύνθηκε στους εργάτες για να μάθει απ' αυτούς τα μυστήρια του ουρανού βασιλείου. Παρομοίως ο Μελάγχθων προσελήφθη ως μαθητευόμενος σ' ένα φούρναρη, όχι, πάντως, για να αναδειχθεί Διδάσκαλος της ερμηνευτικής των Γραφών, αλλά για να

υπακούσει στη φωνή της συνειδήσεώς του. Διότι θεωρούσε ότι οι λόγοι, "Έν τω ιδρώτι του προσώπου σου φαγεί τον άρτον σου", επέβαλλαν σε όλους την υποχρέωση της χειρονακτικής εργασίας. Η διδασκαλία που μόλις εξεθέσαμε εσημείωσε αργότερα, το γνωρίζουμε, μεγάλες τροποποιήσεις, αλλ' επειδή θέλουμε να δείξουμε την υιότητα των προτεσταντικών δογμάτων, δεν μπορούμε να συγχέουμε γνώμες που είδαν το φως της ημέρας σε εποχές διάφορες. Αφαιρώντας ασταμάτητα και προσθέτοντας ο Λούθηρος εισήγαγε στο σύστημά του πολυάριθμες αντιφάσεις.

Και αν θέλουμε να τις εξηγήσουμε, πρέπει πάντως να διασχίσουμε τις διάφορες φάσεις της διδασκαλίας του. Από μια άλλη πλευρά τα διορθωτικά δεν έγιναν παρά από περιστάσεις εξωτερικές: οι **Αναβαπτιστές** ήλθαν να πλήξουν την Μεταρρύθμιση με το Ευαγγέλιο στο χέρι. **Ο Λούθηρος ανίκανος να διατηρήσει την πρώτη του θέση, εδίδαξε έκτοτε τον ενεργητικόν ρόλο του ανθρώπου στο έργο της ερμηνείας της Αγίας Γραφής.** Γενικά οι Αναβαπτιστές ωδήγησαν τον απόστολο της Βυρτεμβέργης σε νέα οδό και αυτό το παρατηρεί ήδη ο Menzel στην ιστορία της Γερμανίας που έγραψε. Αλλά δεν θέλησε ποτέ να συμφωνήσει ότι μπορούμε να συλλάβουμε το αληθές νόημα των Γραφών μέσω της Ερμηνευτικής. Αυτή η γνώμη θα μπορούσε να ανατρέψει όλο το σύστημά του. Γιατί το να θέλεις να διεισδύσεις στα του Θεού με τη βοήθεια της ανθρώπινης αντιληπτικής ικανότητας, ήταν γι' αυτόν έγκλημα καθοσιώσεως κατά του Θεού. Ποιος λοιπόν, κατά τον Μεταρρυθμιστήν είναι ο σκοπός της επιστημονικής ερμηνείας; Είναι να εξηγήσουμε στους άλλους το νόημα που ο Θεός μόνος έθεσε στις καρδιές μας. Πράγμα, που, κατ' αλήθειαν, είναι όλως διόλου περιττόν σύμφωνα με τις αρχές του.

Να λοιπόν η δογματική αντίθεση που χωρίζει την καθολική διδασκαλία από εκείνη που διδάσκει ο Λούθηρος και ο Ζβίγγλιος. Η Εκκλησία λέγει: Έχω την άμεση βεβαιότητα των χριστιανικών αληθειών, διότι διδαγμένη υπό του Ιησού Χριστού και των Αποστόλων εμορφώθη και ανετράφη μέσα στην διδασκαλίαν των και ό,τι ήκουσα είναι χαραγμένο στην καρδιά μου υπό του Αγίου Πνεύματος. Ο γραπτός λόγος και ο παραδοθείς δεν είναι παρά ένας και ο αυτός. Γι' αυτό ο πρώτος, δηλαδή ο γραπτός, πρέπει να ερμηνεύεται από τον δεύτερο. Ο Λούθηρος και ο Ζβίγγλιος λένουν αντιθέτως: Όταν αναγινώσκομε την Γραφή, το Πνεύμα το θείον ρίπτει μόνο του την αλήθεια στις καρδιές μας. Επομένως πρέπει να ερμηνεύσωμε την Γραφή δια του εσωτερικού λόγου δηλαδή δια της μαρτυρίας της συνειδήσεως.

Γνωρίζομεν ότι δεν είναι εύκολο να αποκτήσουμε μια σαφή ιδέα για την προτεσταντική διδασκαλία, όπως την εκθέσαμε μόλις προηγουμένως. Αλλ' ας προσπαθήσουμε να συμφιλιώσουμε διαφορετικά αυτές τις δύο στερεότυπες προτάσεις μέσα στο νέο ευαγγέλιο, την πρώτη ότι μόνος ο Θεός διδάσκει τον πιστό εσωτερικά, την δεύτερη ότι δεν μπορούμε να φθάσουμε στη γνώση της χριστιανικής αλήθειας χωρίς την Αγίαν Γραφήν. Τα όσα ακολουθούν θα ρίψουν περισσότερο φως πάνω στο θέμα αυτό.

**ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ
ΚΑΘΕ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΕΙΝΑΙ ΙΕΡΕΥΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ,
ΕΠΟΜΕΝΩΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ.
Η ΙΔΕΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ**

Ποτέ πλάνη δεν ήταν τόσο γόνιμη σε συνέπειες καταστροφικές, όσο αυτή που προηγουμένως εξεθέσαμε. Εξαγάγετέ τες οι ίδιοι. Αν ο άνθρωπος διδάσκεται από μόνο τον Θεό μέσα στο βάθος της ψυχής του, αν μένει καθαρά παθητικός στην οικείωση της αλήθειας, το Άγιον Πνεύμα είναι ο μόνος διδάσκαλος του χριστιανού μέσω των Αγίων Γραφών και άρα πρέπει να απορρίψουμε το διδάσκων σώμα, την διακονία του ευαγγελικού λόγου. Αλλά δεν είναι αυτό όλο: με μιá άλλη αυστηρή εξαγωγή συμπερασμάτων, αν δεν υπάρχει αποστολικό αξίωμα συνεχιζόμενο εις τους αιώνες, δεν υπάρχει και χαρακτήρας ιερατικός, ούτε κατά συνέπειαν πράξη ιερατική που να τον μεταδίδει, κι είμαστε υποχρεωμένοι να διαγράψουμε την ιερατικήν χειροτονίαν από τον αριθμό των μυστηρίων.

Κατά την καθολική διδασκαλία, η Εκκλησία συνεχίζει το έργο του Σωτήρος και κάνει επίκαιρη την απολύτρωση μέσα στους αιώνες' πρέπει λοιπόν να υπάρχουν ιερείς επιφορτισμένοι με το έργο της κλάσεως του άρτου, του Θείου Λόγου, επίσκοποι επίσης περιβεβλημένοι με μια διδακτική εξουσία, και ποιμένες απολαύοντες υπερφυσικά προνόμια. Κατά την προτεσταντική διδασκαλία, αντίθετα το πνεύμα της επιστήμης και της σοφίας δίνεται μόνο του αμέσως και θέτει με τα δικά του χέρια στις καρδιές μας τον ουράνιο λόγο. Έκτοτε ουδεμία ανάγκη ανθρωπίνων διδασκάλων, ούτε μυστηρίου που να τους καθιερώνει. Τι μπορεί να είναι η χειροτονία μέσα σ' αυτές τις αρχές, παρὰ μια εσωτερική ενέργεια δια της οποίας ο Θεός φωτίζει τις διάνοιες και παραδίδεται σε όλους κατά τον ίδιο τρόπο;

Ο Λούθηρος πήρε από την Παράδοση την ιδέα της γενικής ιερωσύνης: κατόπιν την εισήγαγε στο σύστημά του, αφού προηγουμένως την παραμόρφωσε τρομερά. Συχνά επανέρχεται στο ζήτημα της ιερατικής διακονίας, αλλά μόνο στο έργο του προς τους Βοημούς αδελφούς την διαπραγματεύεται εις βάθος. Ίδου οι θεμελιώδεις ιδέες αυτού του έργου του, που μας δίνει όραση για να δούμε ακόμα περαιτέρω στο βάθος του Προτεσταντισμού.

Απ' τις πρώτες κι όλες σελίδες ο αρχιτέκτων της Μεταρρύθμισης εμφανίζει την χειροτονία της Καθολικής Εκκλησίας σαν γρασσάρισμα με το λάδι, σαν ένα κοινό κούρεμμα, σαν μια απάτη, που δεν μπορεί να παράγει παρὰ αγύρτες, τσαρλατάνους, ιερείς του διαβόλου ... Κατόπιν συνιστά να εκδιώξουν όσους χειροτονήθηκαν από το "θηρίο", δηλαδή τον Πάπα σαν νόμιμους ποιμένες. Να τους κυνηγήσουν και να καθαρίσουν τη γη απ' αυτούς. Αυτό αποτελεί για όλους τους χριστιανούς όχι μόνο ένα δικαίωμα αδιαφιλονίκητο αλλά και μία υποχρέωση αυστηρά. Γιατί κάθε πιστός έχει ανυψωθεί στο ιερατικό αξίωμα, και βάσει αυτού οφείλει να κηρύττει τον λόγον, να ασκεί άφεση αμαρτιών, να τελεί το βάπτισμα, να τελετουργεί όλα τα μυστήρια. Το Άγιον Πνεύμα διδάσκει όλα σε όλους, φωτίζει όλες τις διάνοιες, θέτει την πίστη σε όλες τις καρδιές; δίνει σ' όλες τις ψυχές την βεβαιότητα της αληθινής διδασκαλίας, αλλά οι χριστιανοί οφείλουν για ζητήματα "ευταξίας" να παραχωρήσουν σε μερικούς μόνον τα δικαιώματα όλων, και οι εκλεκτοί του λαού να ασκήσουν το έργο της ιεράς Διακονίας, αφού οι πρεσβύτεροι, δηλαδή οι απλώς γεροντότεροι τους επιθέσουν τας χείρας.

Δεν μπορούμε, να μην ειφράσουμε πριν προχωρήσουμε πάρα πέρα, τις σκέψεις που γέννησε μέσα μας αυτή η παράδοξη διδασκαλία. Ταπεινός κόλαξ του λαού, όπως όλοι οι αιρετικοί, όλοι οι στασιαστές, όλοι οι εχθροί της εξουσίας, ο Λούθηρος γδύνει τον άνθρωπο από όλα τα ελαττώματά του

προκειμένου να τον ντύσει με όλα τα προνόμια και όλες τις τελειότητες. Προσπαθεί να πνίξει στις ψυχές τη φωνή της δικής μας ένδειας και της βαθιάς αθλιότητας. Αλλά εάν ο άνθρωπος βρίσκει μέσα στο πνευματικό του είναι, όλη τη ζωή, όλη την αλήθεια, αν κατέχει μέσα του το αντίδοτο για όλες τις συμφορές του πώς τότε να φαντασθούμε ότι έχει ανάγκη την κοινωνία; Είναι η ανάγκη που αισθάνεται κάθε ανθρώπινη καρδιά και που είναι ακόμη πιο ζωτική στο χριστιανό. Κάθε κοινωνική ζωή έχει τη ρίζα της στο αίσθημά μας για την αδυναμία μας, και για τις αναρίθμητες ανάγκες μας: αν ο άνθρωπος ενώνεται με τους ομοίους του είναι επειδή θέλει να ολοκληρώσει το είναι του και να ανακαλύψει την δύναμη που μάταια αναζητά μέσα του. Λέγεται, ότι ο χριστιανός επαρείει στον εαυτό του. Καταστρέψτε, λοιπόν, την ευαγγελική Διακονία, ανατρέψτε την Εκκλησία, εκμηδενίσατε την κοινωνία. Δεν υπάρχει κάτι μέχρι εκεί που ο Λούθηρος βασιζέται το επιχείρημά του για το αποστολικό αξίωμα, που να μην είναι σημείο στάσεως μέσα στο σύστημά του: οι Ποιμένες, λέγει, διατηρούν την ευταξία μέσα στην Εκκλησία. Αλλά εάν κάθε πιστός έχει την επιστήμη, πάσαν την γνώση, πάσαν την αλήθειαν, προς τι η διακονία του κηρύγματος, προς τι η Εκκλησία;

Τέτοια δεν είναι σίγουρα η διδασκαλία του αποστόλου Παύλου. Στην πρώτη προς Κορινθίους, κεφάλαιον ιβ' διδάσκει ότι το Άγιον Πνεύμα μερίζει τα χαρίσματά του μεταξύ πολλών, ίνα όλοι είναι μεταξύ τους ηνωμένοι σαν μέλη ενός και του αυτού σώματος. Ο Λούθηρος λέγει: δια του βαπτίσματος όλοι είναι διδάσκαλοι. Ο απόστολος Παύλος λέγει αντιθέτως: Μήπως όλοι είναι απόστολοι; Μήπως όλοι είναι προφήτες; Μήπως όλοι είναι διδάσκαλοι; Κατά τον Μεταρρυθμιστή, το Θείο Πνεύμα μεταδίδεται σε όλους κατά την πληρότητά του, διδασκαλία που ανατρέπει μέχρι και την έννοια της κοινωνίας. Κατά τον Απόστολο, το Πνεύμα αποκαλύπτεται διαφορετικά, σε πολλούς, διδασκαλία που σχηματίζει από όλους τους πιστούς ένα συμπαγές σύνολο, μία ζώσα δέσμη. Έτσι κατά το μεταρρυθμισμένο ευαγγέλιο ο πιστός είναι ανεξάρτητος από κάθε κοινωνία θρησκευτική. Και η Εκκλησία δεν φέρνει κανένα περιορισμό στην ελευθερία του, εφόσον δεν επιβάλλει στην συνείδηση του καμιάν υποχρέωση. Οι αρχές στις οποίες βασιζέται αυτή η διδασκαλία θα μας εξηγήσουν παρακάτω είναι φαινόμενο του οποίου τη λύση εις μάτην αναζήτησε ένας διάσημος συγγραφέας: Ο SCHMIDT εκπλήσσει, στην ιστορία του για την Γερμανία, το ότι οι Λουθηρανοί καταπολέμησαν την ελευθερία στην ηθική και υπεράσπισαν την εκκλησιαστική ελευθερία: Η αντίφασις είναι φαινομενική. Πράγματι, αν ο Θεός είναι ο μόνος Κύριος και ο μόνος Διδάσκαλος του χριστιανού, αν είναι η μόνη αιτία όλων των σκέψεών του, όλων των ιδεών του, όλων των πεποιθήσεων του, το να ανακηρύξεις το αποστολικό αξίωμα κριτή σε ζητήματα πίστεως σημαίνει ότι εξεγείρεσαι κατά των εντολών του ουρανού. Και δεν θα μπορούσες να υποταγείς στις αποφάσεις του αποστολικού αξιώματος χωρίς να παραγνωρίσεις την χριστιανική ελευθερίαν και χωρίς να πέσεις στην πιο αποτρόπαια δουλικότητα. Αυτό είναι επίσης το δίδαγμα του Λουθήρου. Δεν έχουν όμως έτσι τα πράγματα στην καθολική Εκκλησία. Επειδή η Εκκλησία διδάσκει ότι ο άνθρωπος ο ηθικός χαίρει της ελευθερίας, δεν μπορούσε να απαλλάξει τον θρησκευτικό άνθρωπο από κάθε αυθεντία, ώφειλε να δώσει στον πιστό ένα κανόνα των σκέψεών του και των πράξεών του.

Ως προς τα λοιπά ο πατέρας του όψιμου ευαγγελισμού ήταν υποχρεωμένος να προβάλλει την διδασκαλία που προηγουμένως αναφέραμε.

Δεν θα μπορούσε να υποστηρίξει άλλες αρχές χωρίς να καταδικάσει την δική του διαγωγή. Ο Λούθηρος εστασίασε εναντίον της πνευματικής αυθεντίας, του χρειαζόταν λοιπόν να στηριχθεί πάνω την ιδιωτική θεοπνευστία. Ο Λούθηρος διέκοψε τις σχέσεις του με την Εκκλησία..

Πώς θα του ήταν δυνατόν να διατηρήσει την παράδοση; Τέλος ο Λούθηρος αφού διέκοψε με το παρελθόν, δεν μπορούσε να δείξει την ορατή πηγή της δικαιοδοσίας του. Ώφειλε να κηρύττει την εσωτερική του ανθρωπώπου κλήση και την άμεσον αποστολήν. Από το θόρυβο αυτής της νέας διδασκαλίας, ένα πλήθος διδασκάλων ξεσηκώθηκαν στον κόσμο, και αυτοί οι υπό του Αγίου Πνεύματος φωτισμένοι δίδαξαν τις πιο αντιφατικές γνώμες και σε λίγο η αταξία έφθασε στο άωτον και η σύγχυση γενικεύθηκε. Η Ομολογία της AUGSBOURG επεδίωξε να θέσει τέρμα σ' αυτά τα σιάνδαλα που απειλούσαν την προτεσταντική εκκλησίαν με μια προσεχή διάλυση. Η Ομολογία αυτή απηγόρευε να κηρύττουν όσοι δεν είχαν νόμιμη αποστολή. Αφήνουμε στους Λουθηρανούς τη φροντίδα να συμφιλιώσουν αυτή την πειθαρχική απαγόρευση με τις βασικές αρχές του αποστόλου τους. Εμείς βλέπουμε ότι θέλουν να σταματήσουν την Μεταρρύθμιση στο χείλος του γκρεμού. Αλλά δεν μπορούμε να ανακαλύψουμε το δεσμόν που συνδέει την απαγόρευση της Ομολογίας της AUGSBOURG με το μεταρρυθμισμένο ευαγγέλιο. Τι είναι μέσα στην προτεσταντική διδασκαλία η νόμιμη αποστολή; Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχει ούτε κάτι το νόμιμο ούτε και ιδιαίτερη αποστολή; Σημαίνει ακόμη ότι όσοι πιστεύουν τον εαυτό τους θεόπνευστο μπορούν ελεύθερα, χωρίς εμπόδια, να κηρύττουν τον θείο λόγο, να κηρύττουν ευκαιρώς και ακαιρώς, και να βρίσκουν ακροατές που μολονότι πεπεισμένοι ότι τα ξέρουν όλα, εν τούτοις επιθυμούν να διδαχθούν; Ότι αργότερα τα Κονσιστόρια ιδιοποιήθηκαν το δικαίωμα να διορίζουν τους λειτουργούς του ευαγγελίου και ότι αυτός ο κανονισμός ανατρέπει τις τεθείσες βάσεις υπό του Λουθήρου, αυτό δεν έχει ανάγκη, από πιο μεγάλες εξηγήσεις.

Αυτή είναι η διδασκαλία του Βυττεμβέργιου Μεταρρυθμιστού για την πνευματική αυθεντία και την ευαγγελική ελευθερίαν. Εν τούτοις πρέπει να παρατηρήσουμε ότι ο "Άγιος" διδάσκαλος όσο και οι μαθητές του δεν την τήρησαν αυτήν την διδασκαλία ποτέ στην πράξη. Πράγμα που σημαίνει ότι αυτή δεν ήταν παρά όπλο στα χέρια του, ότι την εύρισκε ικανή να ανατρέψει την υπάρχουσα Εκκλησία, αλλ' ανίκανη να ιδρύση καινούργια. Επίσης ολόκληρη η αίρεση κατέληξε και πάλιν αναγκαστικά, στην καθολική διδασκαλία. Αργότερα, όταν θα γίνει λόγος για τους Αναβαπτιστές, θα δούμε πώς έγινε αυτή η επιστροφή προς την αλήθεια.

ΟΙ ΑΝΑΒΑΠΤΙΣΤΕΣ: ΤΟ ΖΩΝ ΠΝΕΥΜΑ. Η ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ:

Οι Αναβαπτιστές έλεγαν, το ξέρουμε αυτό, ότι το Άγιο Πνεύμα δίνεται όλο σε όλους ότι η ατομική επιφοίτηση είναι η μοναδική πηγή και ο μοναδικός κανών πίστης. Συνεπώς, όλοι όσοι έλαβαν την σφραγίδα της Διαθήκης, μπορούσαν να σηκωθούν σαν προφήτες και σαν διδάσκαλοι Όχι μόνον αλλά και ώφειλαν να το κάνουν μόλις ο Θεός συγκατέβαινε να τους φωτίσει με το φώς του. Αλλ' αν κάθε άνθρωπος βρίσκει μέσα του πάσα αληθή διδασκαλία και μπορεί να κηρύξει επί του δώματος ό,τι του περάσει από το κεφάλι, η Αγία Γραφή είναι υποτεταγμένη εις το ενδόμυχο αίσθημα και η διακονία κηρύγματος γίνεται άχρηστη. Επίσης οι αιρετικοί δεν είχαν καμία ανησυχία στη συνείδηση να απορρίψουν σαν απόκρυφα τα θεία βιβλία, κάθε φορά που δεν εύρισκαν σ' αυτά τις διδασκαλίες τους. Και όταν οι αυτοονομαζόμενοι ποιμένες των προτεσταντών κατέβαιναν στην αρένα της συζήτησης για να τους πολεμήσουν, τους περιέβαλλαν αυτούς τους ποιμένες με σαρκασμούς και χλευασμούς ακόμα, το συχνότερο τους έδιωχναν, και ανέτρεπαν με την "αυθεντία" τους το φάντασμα της εκκλησίας που οι ποιμένες αυτοί είχαν εγείρει πάνω στην πλάνη και στο Ψέμα.

Ο κόσμος είδε τότε να διαδραματίζεται ένα θέαμα όλο διδακτικότητα. Προ ολίγου ακόμη, χθες, οι Μεταρρυθμιστές κατηγορούσαν τους καθολικούς ότι εγκατέλειψαν την διδασκαλία της Γραφής για να κηρύξουν μόνον και μόνον τις διδασκαλίες της Εκκλησίας, να τώρα οι Αναβαπτιστές τους λένουν: "Εγκαταλείπετε την διδασκαλία του Αγίου Πνεύματος για να κηρύξετε μόνο και μόνο γνώμες των ιερών συγγραφέων." Φαρισαίοι του χριστιανισμού, κειονιαμένοι τάφοι, απωθείτε την θεία παρόρμηση και ακολουθείτε την ανθρώπινη σοφία. Αλυσσοδένετε το ζωντανό Πνεύμα στο νεκρό γράμμα.

Τι κάνουν λοιπόν οι Μεταρρυθμιστές; Πράγμα απίστευτο. Σπεύδουν να βεβαιώσουν κατά των Αναβαπτιστών ό,τι αρνήθηκαν κατά των καθολικών. Αποδεικνύουν ότι ο θείος Διδάσκαλος ίδρυσε ένα αποστολικό αξίωμα εις το διηνεκές, ότι το Άγιον Πνεύμα έχει εγκαθιδρύσει μίαν Διακονίαν για να κυβερνά την Εκκλησία, ότι οι μαθητές του Κυρίου εγκατέστησαν επισκόπους για να διατηρήσουν καθαράν την αλήθειαν, ότι, τέλος, οι ποιμένες, μολονότι άνθρωποι, είναι εζ' ίσου περιβεβλημένοι με θεία αυθεντία. Την φορά αυτή ο Μελάγχθων (αναμφίβολα επειδή το Άγιο Πνεύμα του είχε κάνει δύο αντιφατικές αποκαλύψεις) θέλησε πάντως να αποδεχθεί ένα επιπλέον μυστήριο μέσα στο ευαγγέλιόν του. Λέγει στην INSTRUCTION του κατά των Αναβαπτιστών: «Ας θέσουμε την χειροτονία των ιερών στον αριθμό των μυστηρίων' αυτό μ' αρέσει πολύ. Αλλά δια της λέξεως χειροτονία εννοώ την κλήση στο υπουργήμα του κηρύγματος και των μυστηρίων, κατά συνέπειαν αυτό το ίδιο το υπουργήμα. Γιατί είναι χρήσιμον και μάλιστα αναγκαίον να σέβωνται μέσα στην χριστιανική Εκκλησία το αποστολικό αξίωμα, να το βλέπουν σαν θεσμόν άγιον και ιερόν. Είναι αναγκαίο να γνωρίζουν οι πιστοί ότι ο Θεός θέλει να δίνει το πνεύμα του δια του κηρύγματος και δια της αναγνώσεως της Γραφής, ίνα μηδείς, κατά το παράδειγμα των Αναβαπτιστών αναζητεί αποκαλύψεις εκτός του υπουργήματος της Διακονίας.»

Τέλος οι προτεστάντες, πιστοί στο σχέδιο επιθέσεώς τους φόρτωσαν τους πτωχούς φανατικούς με ένα πλήθος ερωτήσεων που ποτέ οι ίδιοι δεν θα μπορούσαν να λύσουν: Από ποιόν έχετε αποσταλεί; τους ρωτούσαν. Και εάν η αποστολή σας είναι εξαιρετική πού είναι τα διαπιστευτήριά σας; Με ποια θαύματα αποδεικνύετε ότι είσθε εντεταλμένοι του Θεού; Για κάθε απάντηση οι Αναβαπτιστές επέστρεφαν πίσω στους αντιπάλους τους τα ερωτήματα. Ο Λούθηρος είχε πει: «Αν ένας μόνος

άνθρωπος πιστεύει αρκετά σταθερά στην διδασκαλία μου, ώστε να βδελύττεται την αντίθετη διδασκαλία, η αλήθεια του λόγου μου βασίζεται πάνω σε ένα ακλόνητο θεμέλιο».

Με τέτοιου είδους αποδείξεις οι Αναβαπτιστές έπαιρναν σβάρνα τους Μεταρρυθμιστές και όλες τις τριγύρω αιρέσεις: ένα πλήθος μαρτύρων κατέθετε υπέρ αυτών με τον πέλεκυ και τη δάδα στο χέρι. Δεν μπορούσε να γίνει διαφορετικά, γιατί η ατομική επιφοίτηση δεν επέρωτο να γεννήσει την αθησκεία παρά αφού άναψε τον τρελλό φανατισμό μέσα στις ψυχές των αιρετικών.

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΩΝ QUAKERS. ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΦΩΣ

Οι QUAKERS αποσιωπούν το θέμα της αρχέγονης κατάστασης του ανθρώπου σαν ένα ζήτημα καθαρής περιεργείας. Όσο για το προπατορικό αμάρτημα, απορρίπτοντες όλες τις θεολογικές εκφράσεις που δεν μπορούν να βρουν κατά λέξη μέσα στην Αγία Γραφή, λένουν ότι ο πνευματικός θάνατος έλαβε χώραν μέσα στον Αδάμ, ότι μετεδόθη διαμέσου των αιώνων από γενεά σε γενεά και ότι διαδίδει σπορά αμαρτητική πάνω σε όλο το ανθρώπινο γένος. Αυτή η ολέθρια σπορά κατέστρεψε την εικόνα του Θεού, τις πνευματικές ικανότητες, και αυτό είναι που πρέπει να κατανοήσουμε κάτω από τα λόγια "θανάτω αποθανείσαι". Αλλά αν αυτή η σπορά δεν γονιμοποιηθεί από τον άνθρωπο, και δεν φέρει τους καρπούς της ελευθερίας, ουδόλως καθιστά τον άνθρωπο ένοχο, και ο Θεός δεν την λογίζεται ως αμαρτίαν. Με μια λέξη αυτό το δηλητηριασμένο σπέρμα, πηγή όλων των κακών πράξεων είναι μόνο αιτία παραβάσεως, αλλά το ίδιο δεν είναι αυτή η παράβαση. Βλέπουμε ότι οι QUAKERS αντικαθιστούν το προπατορικό αμάρτημα με το σαρκικό φρόνημα (CONCUPISCENTIA). Παρά ταύτα δεν απορρίπτουν την Απολύτρωση. Αντιθέτως μάλιστα την θέλουν να επεμβαίνει αμέσως μετά την πώση. Λένουν λοιπόν: Ο Πατήρ των οικτιρμών όχι μόνον υπεσχέθη ένα Σωτήρα στον άνθρωπο για να τον σηκώσει από την πώση του και έστειλε προφήτες για να προετοιμάσει την μεγάλη ημέρα της Ενσαρκώσεως, αλλά ο Λόγος έχει διαδώσει στο ανθρώπινο γένος ανά τους αιώνες, μια αρχή θαλπωρής και ζωής. Και όπως οι ακτίνες του κύκλου εκτείνονται από το κέντρο προς την περιφέρεια, έτσι ο Θεός Αναστηλωτής, τοποθετημένος εν μέσω των καιρών σαν ευεργετικός ήλιος, ζωογονεί και ζωντανεύει το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον, είναι όπως λέγει ο άγιος Ιωάννης "το αληθινόν φώς, που φωτίζει πάντα άνθρωπο ερχόμενον εις τον κόσμον".

Γνωρίζουμε ότι ο άγιος Ιουστίνος, δια του σπερματικού Λόγου εννοούσε την διάνοια εκείνη, την εικόνα του Θεού, το αποτύπωμα της αιώνιας σοφίας μέσα στον άνθρωπο. Αλλά οι QUAKERS, δηλαδή οι τρέμοντες όπως σημαίνει το όνομά τους, βλέπουν κάτω απ' αυτήν την έκφραση ένα φως που εκπορεύεται από τον Χριστό, μια ενέργεια ανώτερη που δεν ανήκει καθόλου στην ανθρώπινη φύση. Ιδού πώς ορίζουν αυτή την υπερφυσική αρχή: "Αόρατο όργανο στο οποίο κατοικεί ο Πατήρ, ο Υιός και το Άγιον Πνεύμα. Όχημα που φέρει στους ανθρώπους τα του ουρανού. Σώμα πνευματικό του Σωτήρα, σάρκα και αίμα λατρευτό που θρέφουν και δροσιζουν τους αγίους. Χάρη και αποκάλυψη του Αγίου Πνεύματος, φως εσωτερικό". Αυτή η τελευταία ονομασία έδωσε στους αιρετικούς αυτούς το προσωνύμιο "φίλοι του φωτός" ή απλώς "φίλοι". Αυτές είναι οι μυστηριακές λέξεις που ρίπτουν με κάθε ευκαιρία στο κεφάλι των αντιπάλων τους, αλλά οι Αγγλικανοί δεν ήθελαν καθόλου να τους καταλάβουν. Ο BARCLAY παραπονείται με πικρία για την σιλήρυνση τους: Άλλοτε, λέγει, πίστευαν ότι αυτός που, δεν έχει το πνεύμα του Χριστού δεν είναι με τον Χριστό ..., ότι αυτοί μόνον είναι οι υιοί του Θεού όσοι "φέρονται υπό του Πνεύματος του Θεού". Αλλά σήμερα οι χριστιανοί είναι υπερβολικά σοφοί για να δεχθούν παρόμοια διδασκαλία.

Αντί να απαντήσουν σ' αυτές τις Γραφικές παραπομπές και παραθέσεις χωρίων, οι μαθητές του πάπα Ερρίκου ΣΤ' ήγειραν κατά των QUAKERS αντιφατικές κατηγορίες μολονότι θεμελιωμένες στην νέα τους ορολογία! οι μεν έλεγαν ότι υπό το όνομα του εσωτερικού φωτισμού, εκείνοι εννοούσαν απλώς τη συνείδηση! το θρησκευτικό συναίσθημα. Άλλοι υποστήριζαν ότι, με το "όργανο του Θεού" και με το "σώμα του Σωτήρος" εταύτιζαν τον άνθρωπο με το υπέρτατο Ον ή τουλάχιστον με τον γενόμενο άνθρωπο Λόγον. Οι αιρετικοί αυτοί απωθούσαν ζωηρά αυτήν την διπλή κατηγορία: κατ' αρχήν, έλεγαν,

το εσωτερικό φως δεν είναι ικανότητα αντιληπτική, αλλά δώρο του ουρανού. Επομένως δεν ανήκει στην ανθρώπινη φύση. Ακολουθώντας το υπ' αυτών κηρυττόμενο "όργανο του Θεού" και το "πνευματικό σώμα του Σωτήρος", δεν αποτελούν καθόλου θεία ουσία αλλά μίαν ενέργειαν ουράνιον, ένα σπέρμα ανώτερης ζωής. Δεν εξισωνόμαστε με τον Βασιλέα του σύμπαντος αλλά προσπαθούμε να γίνουμε άξιοι των ενεργειών του. Στη συνέχεια θα ρίψουμε περισσότερο φως στο θέμα αυτό.

ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΦΩΤΟΣ:

Γνωρίσαμε ήδη τη φύση του εσωτερικού φωτισμού. Τώρα θα μιλήσουμε για τα αποτελέσματά του. Οι Κουάκεροι λένουν: Κάθε άνθρωπος είτε ιουδαίος ή ειδωλολάτρης, Τούρκος ή βάρβαρος έχει μια μέρα επισκέψεως, κατά την οποία το Άγιον Πνεύμα του δίνει ένα ορισμένο μέτρο φωτός και χάριτος για να σχηματίσει μέσα στην καρδιά του τον Ιησού Χριστό. Ο θεός που δεν είναι προσωπολάτρης, προσφέρει σε όλους τα δώρα της ευσπλαγγχίας του. Ουδείς κάμπτεται αδήριτα κάτω από τις αλυσίδες της αμαρτίας, ούτε κάτω από το ζυγό των αιωνίων αποφάσεων του θεού. Η ηθική ανάγκη και ο προορισμός ρίπτουν την αιτία του κακού και της καταδίκης πάνω στο απείρωσ δίκαιο και απολύτως άγιο ον.

Για να φωτίσει ο θεός τον άνθρωπο χρησιμοποιεί την εσωτερική αποκάλυψη. Ο θεός φανερώνει την αληθή διδασκαλία με την βοήθεια του ουρανίου φωτός, χωρίς τον γραπτό λόγο, χωρίς ορατό μέσο που να υποπίπτει στις αισθήσεις. Ποια είναι η καταγωγή της αλήθειας, της βεβαιότητας, της πίστης; Εκείνος δεν είναι το ον, η σοφία, η αυθεντία; Όπως τα ποτάμια πηγάζουν από τη γη, έτσι και ο λόγος απορρέει από τον θεό. Ας συμβουλευθούν τα γεγονότα, την κοινή λογική και ας μας πουν από πού έρχεται η Γραφή, το ίδιο το Άγιο Πνεύμα δεν την χάραξε με τα ίδια του τα χέρια μέσα στις καρδιές των προφητών και των αποστόλων; Και σήμερα ακόμη, αν θελήσουμε να μείνουμε πιστοί στις ευαγγελικές αρχές, πώς θα αποδείξουμε την αυθεντικότητά της Γραφής παρά μόνο με την ατομική θεοπνευστία; Ισχυριζόμαστε ότι η Γραφή είναι θεία. Γιατί; Μήπως επειδή αυτή μαρτυρεί για την θειότητα του εαυτού της; **Όχι βέβαια, γιατί σε αυτή την περίπτωση θα οφείλαμε να δεχθούμε με την ίδια λογική τους ιερούς κώδικες όλων των θρησκειών.** Μήπως πάλιν επειδή διδάσκει την καθαρή αλήθεια; Ούτε αυτό πάλιν, γιατί έτσι θα οφείλαμε να δεχθώμεν ως κανονικό κάθε βιβλίο που διδάσκει την καθαρή αλήθεια, όλα τα συγγράμματα που δεν περιέχουν καμία πλάνη. Είμαστε λοιπόν υποχρεωμένοι να επανέλθωμε στην εσωτερική αποκάλυψη. Εκτός αυτής δεν θα μπορούσαμε παρά να προσπαθούμε να αποδείξουμε την Γραφήν μέσω της διδασκαλίας της ή μέσω της μαρτυρίας της, δηλαδή να αποδείξουμε την Γραφήν μέσω της Γραφής. Θα θέλαμε επίσης πολύ να μας πουν πώς να την ερμηνεύσουμε σίγουρα και αλάθητα. Υπολογίστε, αν μπορείτε, πόσα εμπόδια πρέπει να υπερπηδήσουμε για να φθάσουμε στο αληθινό νόημα της Γραφής: πρώτα-πρώτα το πρωτότυπο κείμενό της ποικίλλει ανάλογα με τα χειρόγραφα, κεφάλαια ολόκληρα έχουν παρεμβληθεί, αλλοιωθεί, αφαιρεθεί. Οι μεταφράσεις εμφανίζουν παραλλαγές σε κάθε σελίδα, τα σχόλια διαφέρουν σε κάθε γραμμή, και σοφοί φιλονικούν όταν συζητούν για κάθε λέξη. Μήπως ο απλός πιστός, δεν λέμε ο αμαθής, αλλά και ο μορφωμένος, μήπως εν γένει ο άνθρωπος θα σκορπίσει τα σκοτάδια, θα διαλύσει τις δυσκολίες, θα διώξει το χάος; Όχι Μόνον ο θεός το μπορεί. Επομένως το Άγιον Πνεύμα, δίνει την ερμηνεία των ουρανίων αυτών χρησμών, γιατί "ουδείς γνωρίζει το θεόν ειμή το Πνεύμα του θεού ... και ημείς ελάβομεν αυτό το θείον Πνεύμα, ίνα γινώσκωμεν τας δωρεάς που μας έκανε ο Ουρανός". Επομένως επειδή ο λόγος ο εμπνευσμένος στις καρδιές είναι η μόνη υπέρτατη αυθεντία πιστοποιεί την κανονικότητα των λόγων που έχουν χαραχθεί πάνω στο χαρτί. Επομένως η ατομική έμπνευση έφερε στο φώς και εγέννησε την Αγία Γραφή, γιατί αυτή η έμπνευση είναι η αρχή της κάθε αλήθειας. Κοντολογής η εσωτερική αποκάλυψη είναι η πηγή και ο κανών της Πίστης. Έτσι συμπεραίνουν οι QUAKERS απευθυνόμενοι στους οπαδούς της επίσημης Αγγλικανικής Εκκλησίας: ή αναγνωρίζετε την διδασκαλία μας και ομολογείτε ότι το ουράνιο φως φωτίζει τις διάνοιές μας χωρίς τα Ιερά Βιβλία της Γραφής, ή επιστρέψετε πίσω στην ρωμαϊκή Εκκλησία, δέχεσθε το θείο της αλάθητο και λαμβάνετε από

το στόμα της και από τα χέρια της το νόημα και τον Κανόνα των Γραφών. Οι Αγγλικανοί δεν μπορούν να απαντήσουν ούτε λέξη σ' αυτόν τον συλλογισμό. Εν τούτοις δεν πρόκειται παρά για κάτι το παράλογο: η αποκάλυψη η εσωτερική είναι πηγή πίστης και κανόνας πίστης. **Άρα όλοι οι πιστοί είναι εξ ίσου Ιεζεκιήλ προφήτες και απόστολοι Παύλοι, προφήτες αλάθητοι και ευαγγελιστές φωτισμένοι από την αιώνια Σοφία.** Επομένως τα όνειρα τα πιο παράξενα και οι τρέλλες οι πιο τερατώδεις αποτελούν αυτήν ταύτην την αλήθειαν. Οι τρέμοντες (QUAKERS) βεβαιώνουν ότι η εσωτερική αποκάλυψη δεν αντιλέγει ποτέ το Ευαγγέλιο και δεν διδάσκει παρά την καθαρή αλήθεια. Αλλ' από πού λοιπόν προέρχονται το σχίσματα και οι αιρέσεις; Από πού προέρχεται ο Κουακερισμός και ο Αγγλικανισμός; Αλλ' αρκεί επ' αυτού: όλοι βλέπουν ότι η διδασκαλία της καθολικής Εκκλησίας για την αυθεντία, όχι μόνο δίνει απάντηση στα επιχειρήματα των αιρετικών αυτών (των Κουακέρων), αλλά προλαμβάνει τις ολέθριες συνέπειες εκ των πλανών τους.

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ SCHWEDENBORG: ΚΑΝΩΝ ΤΩΝ ΓΡΑΦΩΝ: ΕΝΝΟΙΑ ΜΥΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΛΛΗΓΟΡΙΚΗ:

Όταν διαβάζουμε τα έργα του SCHWEDENBORG, βλέπουμε αμέσως ότι δεν παραδέχεται καθόλου τις επιστολές του αποστόλου Παύλου, διότι δεν επικαλείται σε κανένα σημείο, ούτε στο ζήτημα της δικαιώσεως την μαρτυρία του Αποστόλου. Θέλετε κάτι το θετικότερο; Ανοίξτε τον δικό του κανόνα της Γραφής, τον οποίον αποκαλεί "θεμελιώδες άρθρο" της ουράνιας Εκκλησίας. Δεν θα βρήτε μεταξύ των βιβλίων της Καινής Διαθήκης παρά τα τέσσαρα ευαγγέλια και την Αποκάλυψη.

Ποιος δεν διαβλέπει τα κίνητρα που υπαγορεύουν την επιλογή του "προφήτη"; Σαφώς προσδιόρισε τον Κανόνα των Γραφών σύμφωνα με τις δογματικές του απόψεις. Απαξ και απέρριψε το προπατορικό αμάρτημα, την ικανοποίηση που παρέσχε η θυσία του Χριστού στο Θεό και Πατέρα, την ανάσταση των νεκρών κλπ, έπρεπε να εξαλείψει τις επιστολές του αποστόλου Παύλου, την αποστολική ιστορία των Πράξεων, με μια λέξη, όλα τα βιβλία όσα δεν μπορούσε να συμφιλιώσει με τις πλάνες του. Μέσα στις Πράξεις των Αποστόλων η κάθοδος του Αγίου Πνεύματος στην Εκκλησία δεν ευνοούσε την διδασκαλίαν του. Επίσης οι μαθητές του "ανθρώπου του Θεού", ισχυρίζονται ότι ο διδάσκαλός τους ήλθε να αποκαταστήσει το Ευαγγέλιο, να αναστήσει από τον τάφο την αληθή διδασκαλία. Και για να δείξουν την ανωτέρα του αποστολήν, στηρίζονται στην υπόσχεση του Αγίου Πνεύματος που την αναφέρει ο Ιωάννης. Εξ' άλλου τα λόγια του Παύλου «Ο οφθαλμός ουκ είδεν και ους ουκ ήκουσεν και επί καρδίαν ανθρώπου ουκ ανέβη, όσα ητοίμασεν ο Θεός τοις αγαπώσιν αυτόν», αυτά τα λόγια θα ηχούσαν παράξενα σ' αυτιά ανθρώπου που είδε με τα μάτια του τον ουρανό και τους κατοικούντες σ' αυτόν, σ' έναν άνθρωπο ο οποίος αποκαλύπτει στα συγγράμματά του τα μυστήρια του άλλου κόσμου. Τέλος από παρόμοιες αιτίες ο οραματιστής ωδηγήθηκε να απορρίψει την επιστολή του Ιακώβου.

Αν, με όλα τα ανωτέρω λάβουμε υπ' όψιν τις αρχές του στην ερμηνεία της Γραφής, δεν θα εκπλαγούμε που εκήρυξε τις πιο παράδοξες πλάνες. Κατά τον SCHWEDENBORG το κατὰ γράμμα νόημα όχι μόνο περιέχει την θείαν αλήθεια σε όλη της την πληρότητα, αλλ' ακόμη κρύπτει ένα μυστικό και πνευματικό νόημα, εις τρόπον ώστε σε κάθε λέξη και ενίοτε σε κάθε συλλαβή βρίσκεται κρυμμένη όλη η διδασκαλία της σωτηρίας. Ο "προφήτης" στηρίζει αυτή του τη γνώμη στις αντιστοιχίες μεταξύ ουρανού και γής. Και για να τ' αποδείξει εν τοις πράγμασι ερμηνεύει με το τρόπο του πολλά εδάφια της Αποκάλυψης. Το αίσθημα αυτό στο βασικό του μέρος στηρίζεται στην αλήθεια. Και μέχρις ενός ορισμένου σημείου δικαιώνεται από τις σχέσεις Παλαιάς και Καινής Διαθήκης. Εξ άλλου δεν μπορούμε κατ' αρχήν να απορρίψουμε την μυστική ερμηνείαν. Πολλές φορές η ερμηνεία αυτή αφύπνισε το θρησκευτικό συναίσθημα των λαών και προστάτευσε την Γραφή από την περιφρόνηση και την αδιαφορία. Εντούτοις, στην πέννα ενός μη εμπνευσμένου συγγραφέα, ανοίγει ευρύ το πεδίο στη φαντασία. Και αμέσως κατόπιν, όταν θέλουμε να θεμελιώσουμε σ' αυτή τη βάση προτάσεις δογματικές, οδηγεί στις αποπλανήσεις τις πιο αξιοθρήνητες. Εάν χρησιμοποιήσουμε τις ελευθερίες που παρέχει η ερμηνεία αυτή δεν θα υπάρχει πλάνη που με λίγο πνεύμα και πονηριά να μη μπορεί να στηριχθεί στην Γραφή. Και αν κανείς αμφιβάλλει για την αλήθεια αυτή που προτείνουμε, θα ήρκει για να πεισθεί να φυλλομετρήσει τα συγγράμματα του σουηδού προφήτη: είναι καταπληκτικό το τι ανακαλύπτει μέσα στα Ιερά Βιβλία. Στο σημείο αυτό ο SCHWEDENBORG δείχνει μια χονδροειδή άγνοια, μόλις πιστεύουμε στα μάτια μας. Λέγει: «**Η μυστική ερμηνεία ήταν άγνωστη στους αγροίκους και σαρκικούς ιουδαίους, άγνωστος και στους απλούς χριστιανούς των τριών πρώτων αιώνων, άγνωστος και στους επόμενους ανήθικους και διεφθαρμένους αιώνες**». Ο ιδρυτής της ουράνιας

Ιερουσαλήμ, ο SCHWEDENBORG, πρώτος βρήκε την κλειδα των Γραφών. Σ' αυτόν και μόνον το Άγιον Πνεύμα απεικάλυψε το πνευματικό νόημα που αυτές περιλαμβάνουν. Αλλά τι είναι λοιπόν η ψυχή, η σκέψη και η αγάπη που αυτός πιστεύει ότι ανακάλυψε μέσα στον Θείο Λόγο παρά το εβραϊκό SOD, το DEUSCH και το PASCHUT της Καβάλα, τι άλλο παρά το "σώμα", η "ψυχή" και το "πνεύμα" του Φίλων; Και αυτές οι αντιστοιχίες μεταξύ ουρανού και γής ερωτώμεν σε τι διαφέρουν από την "άνω Ιερουσαλήμ" και την "κάτω Ιερουσαλήμ", από τον 'σαρκικό Ισραήλ" και τον "πνευματικό Ισραήλ", περί των οποίων ομιλεί πάλιν ο Φίλων; Τι λοιπόν! Η αλληγορική ερμηνεία ήταν άγνωστη στους πρώτους αιώνες σαν να είχαν ζήσει τον έκτο αιώνα οι Βασιλείδης, Βαλεντίνος, Ωριγένης! Σ' ότι αφορά στους νεώτερους χρόνους, δεν είχε λοιπόν ακούσει ο SCHWEDENBORG να γίνεται λόγος για τους Γρηγόριον τον Μέγα, Αλκουίνο, Ριχάρδο του Αγίου Βίκτωρα, Θωμά Ακρινάτον, κλπ; Αλλά δεν πρέπει να ζητάμε τόσες γνώσεις από τον Ανακαινιστή του ουρανού βασιλείου. Δεν θα Κατεδεικνύαμε τις τερατώδεις του άγνοιας, αν δεν είχε εμφανισθεί σαν προφήτης και σαν απεσταλμένος του Θεού, αν δεν είχε παρουσιάσει το βιβλίο του εις εκτίμηση όλων των αιώνων.

Αλλά δεν είναι μόνο αυτό: ο SCHWEDENBORG κάνει από την Γραφή ένα είδος πυροτεχνήματος. Στον άλλο κόσμο, λέγει, ο Λόγος λάμπει σαν ένα αστέρι, μερικές φορές σαν τον ήλιο, και οι λαμπρές του ακτίνες σχηματίζουν ένα υπέροχο. ουράνιο τόξο. Ο Λόγος είναι κλεισμένος μέσα σ' ένα αρτοφόριο. Μόλις ένα πνεύμα το ακουμπήσει με το χέρι του ή με το φόρεμά του αμέσως τριγυρίζεται από μια εκτυφλωτική φλόγα, θάλεγε κανείς ότι είναι τοποθετημένο μέσα σ' ένα άστρο, είναι τόσο ζωηρό το φως που διαχέεται γύρω του. Αλλ' όταν ένας άνθρωπος που έχει πέσει σε πλάνες έρχεται να κυττάξει μέσα στην άγια αψίδα, βαθιά σκοτάδια συσσωρεύονται μπροστά στα μάτια του. Και αν τολμήσει να αγγίξει με το ιερόσυλο χέρι του γίνεται μια βίαια έκρηξη, που τον ρίχνει στην άκρη του δωματίου, όπου και μένει αυτός ξαπλωμένος σαν νεκρός για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα. Αν αυτή η όραση δεν ήταν παρά μια αλληγορία, ένα πλάσμα του νου! Αν ο SCHWEDENBORG ήθελε μόνον να μας δώσει να καταλάβουμε δια μιας αισθητής εικόνας πόσο ζωηρό φως διαπερνά την χριστιανική ψυχή η οποία αναζητάει την τροφή της και τη ζωή της μέσα στο θείο λόγο, δεν θα του αρνιόμαστε ότι έχει μια φαντασία που αξίζει. Αλλά αυτό που θέτει προ των οφθαλμών μας είναι γεγονός πραγματικόν κατ' αυτόν, αφού ό, τι αφηγείται λαμβάνει χώραν στον Ουρανό. Δεν πρόκειται για μια αληθινή ειδωλολατρεία του νεκρού γράμματος; Δεν μοιάζει σαν να ακούμε τους Μωαμεθανούς να συζητούν το ζήτημα αν το Κοράνιο είναι αιώνιο ή ανεδημιουργήθη; Ο MOSLIN λιγότερο φανατικός από τον αυτοσχέδιο προφήτη μας, λέγει ότι οι ιδέες που περιλαμβάνονται μέσα στο Θείο Βιβλίο είναι αιώνιες, αλλά η μορφή που έχουν αυτές ενδυθεί έχουν αρχή μέσα στον χρόνο.

**ΣΩΚΙΝΙΑΝΟΙ:
ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ
ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ.**

Ας ειθέσουμε πρώτα τις αρχές των Σωκινιανών για την καταγωγή των θρησκευτικών και ηθικών ιδεών. Ο άνθρωπος, λένε, φθάνει στη γνώση του καλού και του κακού με τα δικά του φώτα. Αλλ' η ιδέα του Θεού, η γνώση των υπερφυσικών πραγμάτων του ανακινώνεται έξωθεν, δια της διδασκαλίας. Επομένως το μόνο πλεονέκτημα που προσφέρει στον άνθρωπο η εικόνα του Θεού είναι ότι του εξασφαλίζει την κυριαρχία πάνω στα ζώα. Αλλ' αν έχουν έτσι τα πράγματα, πώς μπορούμε να οικειούμεθα τον θείο λόγο όταν ο Θεός μας αποκαλύπτεται άμεσα ή έμμεσα; Πώς οι ουράνιες διδασκαλίες μπορούν να διεισδύσουν στα βάθη της ψυχής μας αν τα υπερφυσικά πράγματα δεν έχουν με εμάς παρά εξωτερικές σχέσεις; Αυτή και μόνη η παρατήρηση δίνει ανάγλυφη την τάση τους και μαζί μ' αυτήν το λανθασμένο του όλου συστήματος των Σωκινιανών; Η ηθική ιδέα πρώτη πηγή πνευματικής ζωής, βαθιά ριζωμένη στον άνθρωπο. Η θρησκευτική ιδέα εισαγόμενη έξωθεν, χωρίς να καταλαμβάνει παρά μια θέση δευτερεύουσα στη διάνοια. Να τι εντυπωσιάζει ευθύς εξ' αρχής το βλέμμα του παρατηρητή. Έτσι ενώ ο Λούθηρος απέδιδε στην ηθικότητα μια αξία καθαρά κοσμική, οι σωκινιανοί την θέτουν σε πρώτο πλάνο. Η ιδιαίτερη δύναμη που ωθούσε τις δύο επικοινωνίες, αποδεικνύεται στην ακόλουθη αντίθεση. Το θείο φώς, κατά τους προτεστάντες εισδύει, φωτίζει τον άνθρωπο ανεξάρτητα από κάθε εξωτερική συνθήκη. Κατά τους σωκινιανούς, αντίθετα, δεν τον αγγίζει παρά έξωθεν. Βλέπουμε καλά εξ' άλλου, ότι και οι δυο μερίδες βρίσκονται σε πλάνη. Στην πραγματικότητα, το σπέρμα των θρησκευτικών και ηθικών αληθειών, η λογική, η Διάνοια είναι συμφυείς στον άνθρωπο. Αλλ' αυτή δεν αναπτύσσεται ούτε γονιμοποιείται παρά υπό την επίδραση ενός εξωτερικού όντος που ταυτόχρονα είναι και πνευματικό. Αλλ' αν οι σωκινιανοί τοποθετούν την μοναδική πηγή των θρησκευτικών ιδεών μέσα στην Αποκάλυψη, αν αρνούνται στον άνθρωπο την ικανότητα για αντίληψη των υπερφυσικών πραγμάτων, αν του αφαιρούν την ικανότητα να σχολιάζει, ερμηνεύει και συζητεί τον λόγο του Θεού, αποδίδουν χωρίς αμφιβολία μια τυφλή υπακοή στις διδασκαλίες του. Και όχι μόνον αυτό. Παντού στα συγγράμματά τους, το γνωρίζουμε, δια κηρύττουν την αυθεντία της Γραφής. Αλλά ανικανοποίητοι που την ποδοπατούν στην πράξη, λένε καθαρά ότι οφείλουμε να απορρίψουμε ό,τι αυτή περιέχει που είναι αντίθετο στη λογική, δηλαδή κατ' επέκταση στην ατομική άποψη. Εντέυθεν και ο ερμηνευτικός τους κανών για την ερμηνεία της Γραφής ότι δηλαδή πρέπει να πάρουμε μεταφορικά, αλληγορικά όσα χωρία όταν κυριολεκτούν δεν συμφωνούν με τα φώτα της επιστημονικής γνώσεως. Επίσης βρίσκουμε σ' αυτούς τα πρώτα ίχνη αυτού του συστήματος συμβιβασμού, αυτής της χαριτωμένης ανοχής μέσα στην ερμηνεία της Αγίας Γραφής, αυτής της ασεβούς ερμηνευτικής που έχει υποσιάψει μέσα στα σπλάγχνα της μακαρίας Μεταρρυθμίσεως, το ένα μετά το άλλο τα δόγματα του χριστιανισμού. Και γιατί άλλωστε θα θέλατε να είναι πιο αυστηροί και ακριβείς; Γιατί, αφού κατ' αυτούς ο Χριστός δεν ήταν παρά ένας σκέτος άνθρωπος, αφού μπορούσε να πλανηθεί ο ίδιος, συμβιβάζεται άνετα με τις πλάνες των αδύναμων θνητών. Οι σωκινιανοί δεν διατήρησαν ούτε την ιδέα της θεοπνευστίας σε όλη της τη δύναμη. Αντίθετα, συμφωνούν ότι στη Γραφή μπορεί να γλιστρήσουν ανακρίβειες σε πράγματα μικράς σημασίας. Τα Ιερά Βιβλία, συνεχίζουν, συντάχθηκαν από ανθρώπους ακέραιους, ενάρετους και σοφούς. Και ιδού ο μόνος τίτλος που τα συνιστά στον δικό μας σεβασμό. Ότι, τέλος οι σωκινιανοί απορρίπτουν την αυθεντία της Εκκλησίας αυτό είναι εύκολο να το καταλάβουμε.

ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΣΜΟΝ ΕΓΧΟΛΠΙΟΝ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ καὶ ΠΑΡΑΘΡΗΣΚΕΙΕΣ
ΚΡΙΤΙΚΗ - ΔΟΓΜΑ - ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ